

Debreceni Egyetem
Bölcsészstudományi Kar
Művelődéstudományi és Felnőttnevelési Tanszék

**A társadalmi szervezetek helye, szerepe
Szajol község életében,
különös tekintettel a rendszerváltás utáni
időszakban**

Témavezető tanár:

Juhász Erika

egyetemi tanársegéd

Készítette:

Lajkóné Czékmási Csilla

művelődési és felnőttképzési

menedzser szak

kiegészítő képzés

Budapest

2004.

„A civil szervezetek szerepe mindenekelőtt az, hogy a polgárok közösségei egymás között próbálgatják azokat a fogalmakat, melyekkel megérteni kívánják a világot. Ez a megértés pedig egyszersmind teremtő változás is.”

/Hammer Ferenc/

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	4
2. A CIVIL SZERVEZETEK KIALAKULÁSÁNAK TÁRSADALMI ÉS JOGI FELTÉTELEI	6
2.1. Helyzetkép a civil szféráról	6
2.2. Az egyesülési jog rövid történeti áttekintése	8
3. SZAJOL KÖZSÉG ÉS CIVIL SZERVEZETEI	11
3.1. Szajol község természeti, társadalmi és gazdasági környezete	11
3.2. A civil szervezetek történeti áttekintése településünkön	12
3.3. 1998. és 2003. között működő civil szervezetek Szajol községben	14
3.3.1. Csoportok, klubok	14
3.3.2. Egyesületek	16
3.3.3. Alapítványok	23
4. A CIVIL SZERVEZETEK GAZDÁLKODÁSA	25
4.1. Csoportok-klubok gazdálkodása	25
4.2. Egyesületek gazdálkodása	26
4.3. Alapítványok gazdálkodása	28
5. A CIVIL SZERVEZETEK RÉSZVÉTELE A HELYI TÁRSADALOM ÉLETÉBEN	29
6. ÖSSZEFOGLALÁS	31
BIBLIOGRÁFIA	33
MELLÉKLETEK	35

1. BEVEZETÉS

Dolgozatom címe: A társadalmi szervezetek helye, szerepe Szajol község életében, különös tekintettel a rendszerváltás utáni időszakban. A választásomat több szempont is indokolja:

- o Egyrészt a községhez való kötődésem egyértelmű, hiszen születésemtől kezdve itt lakom, élek. A családom: nagyszüleim, szüleim élete is ehhez a településhez kötődik.
- o Másrészt egy olyan évben – 1988-ban – kezdtem el dolgozni, amelyet követően felgyorsultak a társadalmi események. Ezért az országos és helyi szintű változásoknak közvetlenebbül válhattam a részesévé.
- o Végül, de nem utolsó sorban indokolja választásomat az a tény, hogy egy olyan intézményben dolgozom immár 15 éve, amelyhez a civil szervezetek, közösségek, csoportok kapcsolódtak és kapcsolódnak folyamatosan. Ez az intézmény a Községi Ház és Könyvtár, amely jelenleg a Kölcsey Ferenc Általános Iskola részeként működik.

A téma időszerűségét indokolja, hogy a rendszerváltás utáni időszakban rohamosan nőtt az alapítványok, egyesületek száma. Társadalmi szerepük, jelentőségük a mai napig erősödik, sőt az ország Európai Unióhoz való csatlakozását követően ez valószínű, hogy mindinkább így lesz. Ezért kiemelkedően fontos ennek a területnek a vizsgálata.

A téma több szempontból is jelentős:

- a település egészét tekintve, hiszen a civil szervezetek hatnak a község működésére,
- a Községi Ház és Könyvtár számára, hiszen a legtöbb szervezet ehhez az intézményhez kötődik valamilyen formában,
- a település lakói számára, hiszen egyéni érdekeiket csoportérdekeken keresztül tudják leginkább érvényesíteni.

A dolgozatom újszerű, hiszen annak ellenére, hogy több tanulmány készült a településről, ez a terület ez idáig nem került feldolgozásra. A hasznosíthatósága gyakorlati, mert eredményeit fel tudja használni az önkormányzat, a Községi Ház és Könyvtár, illetve a civil szervezetek a hatékony együttműködés érdekében.

Keresztmetszeti vizsgálatot végzek, amelynek során a rendszerváltás utáni időszakot vizsgálom a 2003. évvel bezárólag.

Kutatási kérdéseim a következők:

1. Milyen társadalmi szervezetek működnek a településen? (Milyen feladatot látnak el, milyen tevékenységi körrel?)
2. Hogyan változtatta meg az 1989. évi egyesülési jogról szóló törvény a klubok, csoportok életét?
3. Milyen formában támogatja a település képviselő-testülete a civil szervezeteket?
4. Milyen a lakosság részvételi aránya a társadalmi szervezetek munkájában?
5. Hogyan „támogatják” a szervezetek a település működését?
6. Milyen szinten valósul meg az együttműködés a szervezetek között, illetve a község vezetésével?

A kutatási kérdéseim alapján a téma főbb keretei:

1. A társadalmi szervezetek formai keretei, változások a rendszerváltás után
2. Szajol község és civil szervezetei
3. Lakossági részvétel a társadalmi szervezetek munkájában
4. Országos és helyi támogatási lehetőségek (1988-2003. között)
5. A civil szervezetek szerepe a helyi társadalom életében
6. Együttműködési szándékok és törekvések

Vizsgálatom lokális szintű, mert egy konkrét település, Szajol község társadalmi szervezeteit vizsgálom.

A téma szakirodalmi feldolgozottság igen nagy: tanulmánykötetek, segédkönyvek (statisztikák, jogszabálygyűjtemények) szolgáltatnak információt, adatokat a társadalmi szervezetek működéséről. Emellett jelentős az interneten megtalálható dokumentumok száma is. Ez a két terület elsősorban általános, országos szintű tájékozódást tesz lehetővé. A településről a helyi források (helyi sajtó, képviselőtestületi jegyzőkönyvek, szervezetek alapdokumentumai) nyújtanak pontos képet.

A téma vizsgálata során a fókuszpontjaim:

- egyrészt a társadalmi szervezetek jellemzői (taglétszám, korosztály, %-os arányok)
- másrészt az orientációk köre, vagyis milyen tendencia figyelhető meg a tevékenységi kört tekintve (csökken, bővül, újak keletkeznek), illetve az együttműködés területén.

2. A CIVIL SZERVEZETEK KIALAKULÁSÁNAK TÁRSADALMI, JOGI FELTÉTELEI

a Bevezetőben megfogalmazott téma általános magyarországi jellemzőit mutatom be ebben a fejezetben. A rövid történeti áttekintés képet ad a civil szervezetek kialakulásának társadalmi és jogi hátteréről.

2.1

a civil szféráról

. Helyzetkép

A „civil” szó német eredetű, jelentése „polgári”. Valószínűleg a latin *civilis*, polgári melléknévre vezethető vissza, amely bekerült számos európai nyelv szókészletébe.

Magyarországon a XIX. században két formában használták:

- a latinos *civilis*, jelentése: civil, polgári,
- illetve a német származású *civilista*, jelentése: világi ember, polgár, törvénytudó. (Benkő, 1967: 452)

A Magyar Nyelv Történeti Etimológiai szótára 1816-ot jelöli meg a szó keletkezésének idejéül. Ebben a században Magyarországon az európai eszmeáramlatot követően a felvilágosodás hódított szorosán összekapcsolódva a nemzeti mozgalommal, amely a nyelv művelésében, az irodalom megújulásának, és a kultúra terjesztésének követelésében jelentkezett. Ekkor alakultak a mai értelemben vett egyesületek, amelyek célja az volt, hogy a kor haladó gondolatait, eszméit terjessék. Az egyesületek előzményének tekinthetők a szabadkőműves páholyok. Később, amikor a XIX. század jelentős gazdasági és társadalmi változásainak köszönhetően megindult a polgárisodás folyamata, megfogalmazódott az igény egy olyan hely

létrehozására, ahol az értelmiség és a különböző társadalmi rendek eszmecserét folytathatnak, vagy hasznosan tölthetik el az időt. Ezzel a céllal alapította meg Széchenyi István 1827-ben a Pesti Kaszinót, amelynek példájára Pesten és vidéken is szaporodtak a kaszinók, olvasótársaságok és egyletek. A létrejövő egyletek azonban nem csak a művelődés és a művészetek területén vállaltak fel feladatokat, hanem az ismeretterjesztésben is. Megalakult a Természettudományi Társulat (1841), Magyar Iparegylet (1842), a Honi Iparegylet (1844), amelyekkel a mezőgazdaság, ipar és kereskedelem fejlesztését próbálták támogatni. A reformkorban, majd a szabadságharc leverését követően megtorpant. A szervezetek egy része felbomlott vagy működésük jelentősen beszűkült.

Változás a kiegyezést követően, a XIX. század utolsó évtizedeiben figyelhető meg. Ekkor ismét megalakultak, elszaporodtak a különböző elnevezésű olvasókörök, vagy más elnevezéssel, de tagjaik művelődésének elősegítését szolgáló egyesületek. Az állam által biztosított jogi lehetőségeknek megfelelően így jött létre az úri rétegeknek a kaszinó, a gazdáknak a gazdakör, a parasztnak a '48-as kör, a szegényparasztnak, a földmunkásoknak a népkör, a iparosoknak az ipartestület, vagy egy-egy lakókörzet lakóinak az olvasókör. Az olvasókörök fő célja a tagjaik műveltségi színvonalának emelése és kulturális igényeinek kielégítése volt. Ezért „könyvtárakat létesítettek”, amelyek igen csekély példányszámúak voltak. Ennek ellenére fontos szerepet tölthettek be abban, hogy évtizedeken keresztül megőrizték és hozzáférhetővé tették a kor szépirodalmi, ismeretterjesztő és politikai jellegű kiadványait.

A II. Világháború után az egypártrendszer csak a sport, szabadidős és tudományos célú szervezeteket tűrte meg, valamint saját maga teremtett olyan mozgalmakat, amelyek politikai célt szolgáltak (Béketanács, Nőtanács).

Fordulat 1989-ben következett be, amikor is megszületett az 1989. évi II. törvény az egyesülési jogról, amely a társadalmi szerveződések alapvető szabadságjognak tekinti. Ennek köszönhető, hogy 1989 óta – a szervezeti formák gyarapodásával az alapítványi, közalapítványi, köztisztviselői, közhasznú társasági és önkéntes kölcsönös biztosító pénztári forma megjelenésével párhuzamosan – közel ötszörösére emelkedett: „A harmadik szektor magyarországi fejlődése az utóbbi néhány évben minden várakozást fölülmúlt. A nonprofit szervezetek ezrei jelentek meg szinte egyik napról a másikra, egyaránt meghökkentve ezzel a törvényhozókat és a kormányzati szakembereket, elméleti elemzőket és gyakorlati irányítókat.” (Kuti, 2003:1)

A szervezetek tevékenységi köre is gazdagodott:

- sport
- rekreáció
- érdekvédelmi
- szociális
- kulturális
- oktatási, kutatási
- vállalkozási
- településfejlesztési
- közbiztonsági
- környezetvédelmi

tevékenységet folytató nonprofit szervezetek alakultak. Mivel az 1989. évi II. törvény nem zárt szervezettípust, hanem gyűjtőkategóriát (társadalmi szervezetet) teremtett, ezért lehetővé vált, hogy a polgári önszerveződés számos típusa jöjjön létre.

Kuti Éva osztályozása szerint a tevékenységük és az általuk betöltött funkció alapján a mai gyakorlatban a nonprofit szervezetek alábbi típusait különböztetjük meg:

- Adományozó szervezetek
- Adománygyűjtő szervezetek
- Szolgáltatást nyújtó szervezetek
- Érdekvédelmi szervezetek
- Felhalmozási célú, önszegélyező jellegű szervezetek
- Társadalmi érintkezést szolgáló, klub jellegű szervezetek
- Korábbi állami, államigazgatási tevékenységet „átvállaló” köztestületek.

A nonprofit szervezetek tehát jelentős szerepet vállalnak fel az államtól átvállalt közfeladatok ellátásában, a társadalmi problémák kezelésében, illetve a különböző rétegek speciális igényeinek a kielégítésében is. Tevékenységük kiterjed a társadalom minden rétegére, csoportjára, olyan közösségi igényeket valósítanak meg, amelyeket az állam nem tud vagy nem is akar ellátni: *„Civil szervezetek, nyilvánosság nélkül sokaknak addig kellene várniuk a problémáik megoldására, amíg a döntéshozóknak kedvük nem támad azok orvoslására.”* (Hammer, 1998:3)

2.2. Az egyesülési jog rövid történeti áttekintése

„Az egyesülési jog gyakorlása a társadalom életében való részvétel egyik módja, melynek révén az állampolgárok létrehozzák egyesületeiket, a közös tevékenységet végző, önálló jogi személyiséggel rendelkező szervezeteket.” (Szabó, 1992:6)

Az egyesülési jog első alkotmányos megfogalmazása alkotmányban jelent meg 1831-ben. /A szabadságjogok körében nevesítetten viszonylag későn./ Franciaország 1848-ban, Németország 1849-ben deklarálta az alkotmányába az egyesüléshez való jogot. Magyarországon az egyesülési jog megjelenése még későbbi időpontban történt. 1873-ban a belügyminiszter körrendeletében szól a kodifikálatlan egyesülési szabályokról, kimondva, hogy a létrejövő egyletek felügyeletét a kormány és a törvényhatóságok látják el. 1945-ig ez a rendelet tulajdonképpen az jelentette, hogy csak az az egyesület számított jogilag megalakultnak, amelynek az alapszabályát a belügyminiszter láttamozta. A nyolcvanas évekig több rendelet, szabályozás látott napvilágot, amelyeknek célja az egyesülési jog korlátozása volt. A szabályozás szigorodásának alapvető oka az egyesületalakítási törekvések közvetlenül politikai kérdésként való kezelése volt. *„a pártállam idején az egyesülési jog alkotmányos elismerése mellett e jog gyakorlásának az államtól való teljes függése volt a jellemző, az egyesületek szervezésétől, a megalakuláson, a működés ellenőrzésén keresztül azok feloszlataisáig. Az állami szervek operatív eszközökkel beavatkozhattak az egyesületek életébe.”* (Szabó, 1922:8)

A rendszerváltást megelőző években a társadalmi, gazdasági változások miatt egyre inkább előtérbe került a nonprofit szervezetek törvényi szintű szabályozása, amely a civil szervezetek jogi létbiztonságát eredményezte. A nonprofit szektor jogi szabályozása ma már igen sokrétű. 1987-et követően több törvény, kormányrendelet született, amelyek meghatározzák a társadalmi szervezetek alapítását, működését és megszűnését. (lásd: 1. melléklet)

A rendeletek sorában az első a **11/1987. Kormányrendelet**, amely módosította a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényt. Ekkor került vissza az alapítvány jogintézménye a magyar magánjog rendszerébe. A legjelentősebb törvény az **1989. évi II. törvény**, amely az egyesülési jog gyakorlásának a törvényes feltételeiről és módjáról rendelkezik. A törvény az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányával, valamint a Magyar Köztársaság Alkotmányával összhangban állapítja meg a szabályokat, a törvényes kereteket, valamint azokat a törvényes garanciákat, amelyek biztosítják a szabadságjog zavartalan gyakorlását. A törvény kimondja: *„Az egyesülési jog mindenkit megillető alapvető szabadságjog, amelyet a Magyar Népköztársaság elismert, és biztosítja annak zavartalan gyakorlását. Az egyesülési jog alapján mindenkinek joga van arra, hogy másokkal szervezeteket, illetőleg közösségeket hozzon létre vagy azok tevékenységében részt vegyen.”* (1989. évi II. tv. 1§)

Az 1989. évi II. törvényt követően számos rendelet született, amelynek célja, hogy a gombamód szaporodó, igen sokrétű tevékenységet felvállaló szervezetek nyilvántartási, és ügyviteli rendjét szabályozza: **6/1989. (VI.8)** IM rendelet, **12/1990. (VI.)** IM rendelet.

A gazdálkodás jogszabályi körülményeit és feltételeit a két bevezető kormányrendeletet – **114/1992. (VII. 23.)**, **115/1992. (VII. 23.)** – követően törvényi szinten szabályozták:

- ❖ **1999. évi XCIII.** törvény az illetékről
- ❖ **1990. évi C** törvény a helyi adóról
- ❖ **1992. évi LXXIV.** törvény az általános forgalmi adóról.

A nonprofit szervezetek magánjogi szabályozásának fordulópontja, az **1993. évi XCII. törvény**, a Polgári Törvénykönyv reformja, amely a klasszikus nonprofit formák, az egyesület és az alapítvány intézményei mellett új szervezettípusokat valósított meg: közalapítvány, köztestület, közhasznú társaság.

1997-ben három olyan jogszabályt alkotott az Országgyűlés, amelyek „*távlatosan befolyásolják a közhasznú szervezetek működésének pénzügyi feltételeit, a gazdálkodás, a nyilvántartás, a beszámolás rendjét, a szektor kedvezményeit, s így kiszámíthatóbbá, s talán megalapozottabbá válik az életképes szervezetek működésének feltételrendszere.*” (Bódi, 1998:37) Ezek:

1. **1997. évi CXLII.** törvény a társadalmi szervezetek által használt állami tulajdonú ingatlanok jogi helyzetének rendezéséről: a tulajdonhoz, használati joghoz, bérleti joghoz való jutás lehetőségeit szabályozza;
2. **1997. évi CXXIX.** törvény a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezés szerinti közcélú felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvénymódosításáról: Biztosabb, tervezhetőbb forrást teremt a szervezetek számára;
3. nonprofit szervezetek tevékenységére vonatkozó alapvető jogszabálya az **1997. évi CLVI.** törvény, amely létrehozta a közhasznú szervezet kategóriát. „*E kategória megalkotásával a törvényhozás a nonprofit szervezeteken belül elhatárolta egymástól a közhasznú és a kölcsönös közhasznú szervezeteket. Az elhatárolás célja az állami támogatásokhoz való hozzáférés esélyegyenlőségének biztosítása volt.*” (Csanády, 1998:26)

A kormány és a társadalmi szervezetek együttműködésének előkészítése érdekében 2000-ben létrejött a Civil Koordinációs Tárcaközi Bizottság (**107/2000. /I.18./ kormányhatározat**) **A Nemzeti Civil Alapprogramra** vonatkozó törvény jelentősége abban áll, hogy „*Az Országgyűlés elismeri a társadalmi szervezetek és alapítványok működési feltételei állami garanciákkal való biztosításának szükségességét.*” (2003. évi L. tv.) Az Alapprogram a Magyarországon bírósági nyilvántartásba vett civil szervezetek számára biztosít költségvetési támogatást:

- működési kiadásokra
- rendezvények szervezésére
- civil kapcsolatok kiépítésére
- tudományos kutatásokra
- kiadványok készítésére
- pályázatok támogatására
- érdekképviseleti tevékenységre
- és közhasznú tevékenység céljára fizethető ki támogatások.

3. SZAJOL KÖZSÉG ÉS CIVIL SZERVEZETEI

Az előzőekben kifejtett általános bevezető után ebben a fejezetben szeretném bemutatni azokat a konkrét társadalmi, gazdasági körülményeket, amelyek meghatározzák, befolyásolják a településen a civil szervezetek működését.

3.1. Szajol község természeti, társadalmi és gazdasági környezete

Szajol Jász-Nagykun-Szolnok megye székhelyétől, Szolnokról 8 km-re, a Tisza bal partján fekszik. A 4-es számú főközlekedési út kettészeli a települést, ezzel eléggé sajátos helyzetet teremt a település életén belül. A település mindkét részén az alapellátást, az intézmények által nyújtott szolgáltatást biztosítani kell az önkormányzatnak. A település klímáját kedvezően befolyásolja a Tisza és a Holt-Tisza mint természeti környezet és a falu közepén található zöldövezet, a köpcsei kiserdő, a Tinóka és a Sportcsarnokot körülvevő zöldövezet a pihenőparkkal. A régészeti kutatások bizonyítják, hogy a falu területe már a honfoglalás előtt is lakott volt. A jelenlegi település északi részén található az Ófalu és a római katolikus templom. A templom szomszédságban a Községháza és a római katolikus plébánia épülete áll, amelyek egy kis teret fognak közre, az úgynevezett Rózsák terét. Ez a név kuriózumnak számít, hiszen az országban csak néhány tér viseli e nevet.

Jelentős főközlekedési közút és vasút szeli át a községet, ezzel bekapcsolva az ország vérkeringésébe, és biztosítva a település könnyű megközelítési módját. A település természetes közlekedési útvonaláról sem szabad megfeledkezni, hiszen a Tisza hajózó útvonalának lehetőségével is élhetünk. A népi építészet emlékeit már csak nagyon kevés lakóház őrzi, de van néhány szépen felújított, megőrzött épület is, amelyek az utóbbi évtizedben a falusi turizmus megjelenését biztosítják. Az utóbbi másfél évtized a falu életében jelentős pozitív változást mutat. A rendszerváltás után megindult fejlődést jól szemlélteti a 2. melléklet. A portalanított utak, a közművek: gáz, szennyvízcsatorna, telefon kiépítése mind-mind hozzájárultak a korszerűbb település kiépítéséhez. Országos beruhásként épült a 4-es út négy nyomosítása, és a biztonságos áthaladást kínáló aluljáró. Új középületek épültek:

- a sportcsarnok az iskolások, fiatalok, sportegyesületek számára nyújt megfelelő teret a sportolási és szabadidős tevékenységhez;
- az új Községháza a több, mint 100 éves régi épület helyén modern, a mai kor igényeinek megfelelő szolgáltatásokat nyújt a lakosság számára.

A rendezési tervben szerepel egy új, 16 tantermes iskola megépítése is, hiszen jelenleg a település két részén az oktatás több régi épületben folyik.

Szajol lakossága viszonylag stabil (4000-4100 fő), bár itt is megfigyelhető az országos jelenség, hogy kevesebben születnek, mint halnak meg. Az óvodás és iskoláskorúak száma az utóbbi években folyamatosan csökkenő tendenciát mutat.

0-17 éves	846 fő
18-59 éves	2393 fő
60 év felett	833 fő

Az adatokból kitűnik, hogy a lakosság 58,7%-a aktív korú. A településen foglalkoztatási lehetőséget biztosítanak a következők:

- Polgármesteri Hivatal
- Kölcsey Ferenc Általános Iskola, Községi Ház és Könyvtár. Önálló névhasználatra jogosult szakmai egységei: óvoda, könyvtár, közművelődés, diáksport.
- Vállalatok:
  - Göngyölegellátó és Forgalmazó KFT
  - MOL RT. Dél-Alföldi Regionális Bázistelepe
  - ÁTI Közraktár RT.
  - FA-CENTRUM KFT
  - Prímagáz
  - MÁV RT Villamos Vonalfőnökség
- Egyetértés Mezőgazdasági Szövetkezet.

Az egyéni vállalkozók száma 1990 és 2003 között folyamatosan emelkedett. Mindezek ellenére azonban a munkaképes lakosság 4,77%-a munkanélküli Szajolban.

Az **egészségügyi ellátást** 2 háziorvosi körzet, fogászat és védőnői szolgálat biztosítja. A csecsemő- és terhesgondozás, valamint a gyermekgyógyászat Szolnokról történő kijárással megoldott. Házi gondozói szolgálat látja el az idős rászorulókat.

Két **egyházzelekezet** van a településen. Római katolikus a lakosság kétharmada (2800 fő), református 100-150 fő. Két vallási közösség működik: a Hit Gyülekezet és a Jehovák tanait követők.

Idegenforgalmi szempontból az elmúlt másfél évtizedben szintén folyamatos fejlődés mutatkozik. A Tisza és a Holt-Tisza egyre több pihenni vágyót, helybélit és más településekről érkezőt vonz. Szajol közigazgatási területén 320 üdülőtulajdonos van. Az átutazó forgalmat, turizmust a Convoy City szolgálja ki. A falusi turizmus és vendéglátás is jelen van a településen: a Godó Panzió családi vállalkozásban működik. Ezen kívül a Csigá Vendégház várja az ide látogatókat.

Két köztéri szobor: az 1876-ban épült Nepomuki Szent János szobor, amely a község védőszentjét ábrázolja, illetve a 2000-ben épült Szent István szobor (Győrfi István

szobrászművész alkotása) található a településen. Az 1994. december 2-án történt vasúti katasztrófának állít emléket a vasútállomás mellett látható kegyeleti emlékhely. (Kátainé, 2000.)

3.2. A civil szervezetek történeti áttekintése településünkön

„1891-1951 között 14 Belügyminisztérium által engedélyezett egyesület, kör és egyesület működött a községen. Az első ilyen alakulat, a Katolikus Olvasókör 1900-ban jött létre. Érdekes, hogy a kisszámú iparosság ellenére 1929-ben Iparoskör is létesül. Fontos volt az 1928-ban megalakult Vasutasok Köre. E körök fogták össze a felnőtt lakosságot, míg a Katolikus Legényegylet, a falu ifjúságát tömörítette. A körökben rendeztek bálokat, színelőadásokat, gazdasági tanfolyamokat.” (Botka, 1989:173) A szervezetekben folyó tevékenységről ad képet Böjti Tamásné helytörténeti vonatkozású szakdolgozata, amelyben a Szajoli Egyházközség történetét dolgozza fel. E szerint a századfordulón működő szervezetek a katolikus egyház köré alakultak. A katolikus egyház befolyása egyértelmű, hiszen a 2809 fős lakosságból 2615 fő katolikus vallású. A női és férfi egyesületekben a család-hit-haza hármassága jelenik meg. Az ismeretterjesztő előadások, bálók, kultúrestek, zarándoklatok célja, hogy a „háború és a zavargások miatt romlott ismeretekkel bíró fiatalságot helyes útra terelje.” (Böjti, 1995:26) Az 1934-ben készült statisztikai gyűjtőív szerint 4 női egyesület:

- Oltár egyesület (75 fő)
- Rózsafüzér Társulat (66 fő)
- Leányegylet (44 fő)
- Jézus Szíve Gárda (80 fő)

és három férfi:

- Katolikus Népszövetség (60 fő)
- Katolikus Olvasókör (90 fő)
- Katolikus Kör (56 fő)

működött, az egyesületeknek saját székháza nincs, (a katolikus legényegylet 1939-ben költözött önálló székházba), általában a tagdíjából és az előadások bevételeiből tartják fenn magukat. Jelentős társadalmi esemény volt 1938-ban az Országzászló felállítása a község főterén. Az alapzata terméskőből készült, homlokzatán Magyarország határvonalai benne a megcsonkítottság jelképével, alatta márványlapon: „Nem Nem Soha 1920. június 4.” felirattal A zászlón a felirat a következő volt: „Hiszek Magyarország feltámadásában.” Az Erdélyhez való ragaszkodást fejezték ki a körök által szervezett zarándokutak is, amelyek során az Országzászlót elvitték az elszakadt magyarokhoz. Jelentős előrelépésnek számított, hogy 1941-ben a Magyar Királyi Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium könyvtárat adományozott a Katolikus Olvasókörnek.

A II. Világháborút követően a legény- és leányegyletek aktívan vettek részt a falu kulturális életében. Szüreti mulatságok, vasárnapi séták, bálók, színhátékok bemutatása hozta közelebb egymáshoz az embereket és egyleteket. A községi előjáróság számára 1946-ban készült jelentés szerint a községben az alábbi egyesületek működnek:

1946-ban készült jelentés szerint a községben az alábbi egyesületek működnek:

- MADISZ (Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség)
- Független Ifjúság
- Római Katolikus Legényegylet
- 736. sz. Szent György Cserkészcsapat

A községben alapszabállyal működő egyesületek 1947 márciusában:

- Vasutas Kör
- Római Katolikus Olvasókör
- Szajoli Iparoskör
- HONSZ szajoli csoportja (Honismereti vagy honvédelmi szakkör)
- Szajoli MÁV Sportegylet

A községben uralkodó közhangulatot jól tükrözi a főjegyző jelentése, melyben arra utal, hogy az emberek közömbösek és elhatárolódtak a közügyektől. Jellemző a hitoktatáshoz, a valláshoz való ragaszkodás még az államosítás után is, az emberek elzárkóznak a „demokratikus népneveléstől” (Kapocsi, 1968:15) Sorra oszlanak fel az egyletek:

- a Római Katolikus Legényegylet 1947-ben,
- a Levente Egyesület hivatalosan szintén 1947-ben (tulajdonképpen már a „felszabadulást” követően nem működött),
- a cserkész csapat 1948-ban szűnik meg.

A községi előjáróság több határozatot is hozott az 1950-es évek végén, melyekkel a célja a sportszervezetek életének újjászervezés volt. Bár megalakultak a következő szakosztályok:

- labdarúgó (50 fő)
- asztalitenisz (30 fő)
- kézilabda (32 fő)
- sakk (24 fő)
- röplabda (19 fő)
- atlétika (40 fő)
- úszás (12 fő), valójában azonban ezek nagyon rövid ideig működtek.

Az 1965-ben befejeződött sportpálya építés előnyeit már csak a labdarúgó szakosztály használhatta ki. (Kapocsi, 1968)

Az 1970-80-as évekre még inkább csökkent a szervezetek száma. Működött a Vöröskereszt, a Községi Sport Egyesület és a Pávakör.

3.3. 1989 és 2003 között működő civil szervezetek Szajol községben

A rendszerváltást követő első helyhatósági választások nem eredményeztek nagy változásokat a község életében. Az 1973-tól hivatalban lévő tanácselnök lett a polgármester, a tanácstagok egy részét pedig megválasztották képviselőkké. az „új idők szele” csak lassan hozott változásokat a társadalmi szervezetek életében. Az 1989 és 2003 közötti időszak legjelentősebb éve az 1995-ös volt. Ekkor ugyanis több új szervezet alakult, illetve már működő alakult újjá: új vezetőséggel, új szervezeti felépítésben.

3.3.1. Csoportok, klubok

- ❖ Az **„A-Z” tánc csoport** elnevezés arra utal, hogy minden korosztály előtt nyitott a csoport. Legidősebb tagja 33 éves, legfiatalabb tagja pedig 12 éves. A csoport 1994-ben alakult, azzal a céllal, hogy az Őszirózsás klub farsangi rendezvényén egy szórakoztató táncos produkciót mutassanak be. Ez olyan jól sikerült, hogy ezután több zenés, szórakoztató rendezvényen léptek fel nem csak helyben, hanem még más településen is. A néptánc mellett sztenderd- és latintáncokat is táncolnak a csoport tagjai. A legnagyobb problémát az jelenti számukra, hogy igen minimális támogatást kapnak, még a táncpróbákhoz sem kapnak helyet. Ennek oka az, hogy számukra egyetlen megfelelő napon (vasárnap) nincs nyitva a Községi Ház.
- ❖ **Ifjúsági Klub** néven két csoport működött ezen időszakban. Mindkettő tevékenysége a Községi Klubkönyvtárhoz kötődött. az első 1989 és 1990 között ténylegesen ifjúsági klubként működött. Vetélkedők és kirándulások szervezése, illetve versenyeken való részvétel jellemezte a klub tevékenységét. Ez az időszak a „24 órás vetélkedők” korszaka. A környező településeken többször vettek részt ilyen vetélkedőn. Szajolban 1989-ben és 1990-ben

résztevő csapatként és szervezőként is fogadhatták a megyéből érkező csapatokat. 1992 és 1997 között szintén ifjúsági klub néven tevékenykedett egy csoport. Tagjai azonban nem ifjúsági és közösségi programokon vettek részt, hanem a klubkönyvtárban működő konditeremben testépítéssel foglalkoztak. A nagyon népszerű sporttevékenység (és ezzel a klub is) a megfelelő tisztálkodási lehetőség hiányában szűnt meg. Bár ígéret született arra, hogy helyet biztosítanak erre a sporttevékenységre, ez a mai napig nem valósult meg. (A pályázatokon szerzett felszerelések több helyen csak porosodnak.)

- ❖ **Községi Vöröskereszt Helyi csoportja** a település egyik legrégebben működő civil szervezete. 1957-ben alakult. Stabilitását mutatja, hogy még 2003-ban is a vezetője az akkor megválasztott Hamar Lajosné. A szervezet tevékenysége elsősorban karitatív: karitatív: különböző akciók (véradás, ruha-, játék-, könyvgyűjtés) szervezése. Évente általában 2-3 alkalommal hirdetnek véradást, amelyen 30-40 fő vesz részt. Bár csökken a véradók száma, minden évben sor kerül a véradó ünnepségre, amelyen megemlékeznek a többszörös véradókról, ajándékcsomagokkal, vacsorával vendégelik meg őket. Emellett azonban számtalan más községi programban vettek és vesznek részt a mai napig. Ezek közül a legjelentősebbek:
  - minden év novemberében egészségügyi hónapot szerveznek általában más intézményekkel közösen (Közösségi Ház, óvoda, iskola), az alábbi programokkal:
    - előadások helyi és meghívott előadókkal (egészséges életmód témakörében)
    - tájékoztatók (pl. a helyi szociális ellátás formáiról és igénybevételének lehetőségeiről)
    - vérnyomásmérés
    - kóistolók
    - gyógynövények, készítmények árusítása
    - ismeretterjesztő filmek vetítése
    - ruha, játék, könyv gyűjtése és kiosztása a rászorulóknak számára.
  - 1997-ben és 1998-ban a Megyei Környezet- és Természetvédelmi Napok rendezvénysorozathoz kapcsolódóan az Önkormányzat Településfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottsága és a Vöröskereszt községépítési versenyt indított. Az akció célkitűzése a következő volt: *„a lakosság aktív bevonásával tiszta, parkosított településkép kialakítása, melyben mindenki természetesen és jól érzi magát, és amely az átutazó turistát képes megállítani”* (Hamar, 1998:4) Bár három kategória került megnevezésre, ezek közül csak kettőben hirdettek eredményt. 1997-ben 82 db Tiszta Udvar - Rendes Ház tábla került elhelyezésre a község családi házaira, és Szajol legszebb utcáira. A harmadik kategória a Tiszta, rendes osztály felhívás nem talált kellő visszhangra. Az akció a visszajelzések alapján a lakosság túlnyomó részében tetszést aratott, azonban az értékelő bizottság tapasztalatai igen lehangolóak voltak. (Utcán tárolt építőanyagok, mezőgazdasági gépek, szemét, gaz rontotta, a település képét.) Az akció folytatását az elkövetkező években a belvíz miatt szükségessé vált csatornaárkok ásása, majd a csatornakészítés tette

lehetetlenné. A szervezet tagjai aktívan vesznek részt a helyi újság terjesztésében. 1995-98-ig a Szajoli Hírmondót, majd 1999-től a Szajoli Krónikát juttatják el az olvasóknak.

- Szinte minden községi rendezvényen jelen vannak valamilyen formában (Nőnap...)
- ❖ **Modellező klub** egyesületként alakult meg 1993-ban, megyei modellező klubok (karcagi, kisújszállási, mezőtúri) támogatásával. A klub célkitűzése a modellezés népszerűsítése, gyermekfoglalkozások szervezése, és a felnőtt versenyzők versenyeken való részvételének a biztosítása. A foglalkozásokon gyakorlati (kéziszerszámok használata, anyagismeret) és elméleti ismeretekkel találkozhatnak a gyerekek. Az elkészült modelleket házi- és megyei bajnokságokon próbálhatják ki az ifjú modellezők. A felnőtt versenyzők több kategóriában (autó, hajó, repülő), rendszeresen indulnak a különböző bajnokságokon. a legnagyobb eredményük, hogy 2000-ben a klub három tagja részt vehetett a Bulgáriában megrendezett világbajnokságon. Az egyesület 1998-ban megszűnt, de a Községi Ház klubjaként tovább működik, szervezetileg a Magyar Modellező szövetséghez kapcsolódik. Tevékenységét fémjelzi, hogy a megye több településén (és helyben is) kiállításokkal, bemutatókkal népszerűsíti a sportágat.
- ❖ **Mozgássérültek Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Egyesületének Szajoli Csoportja** karitatív tevékenységet vállalt fel. A szervezet 1994-ben alakult, azóta rendszeresen minden hónapban egyszer tart taggyűlést, amelyen információkat kapnak a különböző helyi és országos rendeletekről, a kedvezmények igénybevételének lehetőségeiről. Ezeken a taggyűléseken emlékeznek meg a nőnapról, anyák napjáról, húsvétról, karácsonyról... A szponzorok támogatásától függően kisebb-nagyobb ajándékcsomagokban is részesülnek. Emellett minden évben zenés-táncos rendezvényeket szerveznek a tagoknak és a családtagjaik számára. 3-4 alkalommal kiránduláson vehetnek részt.
- ❖ **Az Őszirózsás Klub** az 1970-es években alakult a Községi Ház és Könyvtár (akkor még Községi Klubkönyvtár) klubjaként. Kezdetben Pávakör néven népdalkörként működött. Több megyei rendezvényen, vetélkedőn vettek részt eredményesen. A '80-as évektől kezdve egyre inkább a helyi kulturális életbe való bekapcsolódás jellemezte a klub munkáját. Bár a klub tényleges taglétszáma nem volt magas az évek folyamán, ennek ellenére a programjaikon akár 100-120 embert is megmozgattak. Kezdetben még szerveztek szüreti felvonulásokat, községi megmozdulásokat, később azonban ezek a programok leszűkültek a kultúrház falai közé. Minden évben hagyományosan a farsangi bál, az anyák napja a szüreti mulatság és a karácsonyi évszáró rendezvény kerül lebonyolításra. Emellett szívesen szerepelnek községi rendezvényeken: falugyűlésen, majálison, községi idősek napján...
- ❖ **Szajoli Nagycsaládosok** csoportja 1995-ben alakult, Fenyves Józsefné vezetésével. 14 család a tagja. A csoport tevékenységének a célja egymás segítése (ruhacsere, tanácsadás, információ), valamint közös szabadidős

programok szervezése (vetélkedők, kirándulások). Kiemelt, egész napos programokat is szerveznek gyermeknapon és karácsonykor. A csoport teljesen önállóan működik, hivatalosan nem kapcsolódik megyei, vagy országos szervezethez. A csoport működése 2000-től visszaesett.

- ❖ **A Szegfű Klub** nyugdíjasok klub, székhelye a Vasutaskörben (vasutas székházban) van. A klub 1990-ben alakult, elsősorban szabadidős, szórakozási programokat kínál a tagjainak. Ilyenek például a különböző megemlékezések (névnap, nőnap, vasutasnap), kirándulások, illetve táncos-zenés rendezvények.
- ❖ **Vasutasok Szakszervezetének Nyugdíjas Alapszervezete** ebben a szervezeti formában 1950 óta tevékenykedik a településen. Szajol valamikor vasutas település volt, s az igen nagy létszámú vasutasnak köszönhetően 1933-ban készült el a művelődési házként is funkcionáló Vasutaskör, mely hosszú éveken keresztül adott otthont a vasutasok rendezvényeinek. 1989-től Hajzlenszky István a szervezet elnöke. Évente kétszer rendeznek nagyszabású vacsorás rendezvényt (általában októberben az idősek napja kapcsán, illetve júliusban a vasutasnapkor). Szerény szociális segítyt adnak a rászorultaknak, és időnként megajándékozzák az idős tagokat. Kirándulásokat is szerveznek a tagok számára. A szervezet székhelyének a Vasutaskörnek a sorsa jelenleg is bizonytalan, hiszen a MÁV nem tudja felújítani, szeretné eladni. Ebben az esetben azonban a két vasutas klub a Szegfű és a Nyugdíjas Alapszervezet hely nélkül maradna.

3.3.2. Egyesületek

- A jelenleg **Labdarúgó Klubként** működő szakosztály előzményének tekinthető a *Szajoli MÁV Sportegylet*. Az 1947-ben alakult egyesület szervezetiileg többször is átalakult az elmúlt több mint fél évszázad alatt. A rendszerváltást megelőző időszakban az Állami Építőipari Vállalat és a Községi Tanács anyagi támogatásával működött, elnöke ekkor Tuska János volt. Kezdetben a sportegylet által létrehozott sportpálya és öltözőépület biztosította a klub működéséhez szükséges körülményeket. Később az önkormányzat által az egyesület tulajdonában lévő öltözőépület helyén épített sportcsarnokban kaptak helyet. 1991-től bíróságilag bejegyzett egyesületként működött tovább a klub. 1993-tól az egyesület elnöke Sípos Sándor, elnökségi tagok Hamar László, Erdélyi István, Kiss István, Szöllősi Pál és Dedrák Lászlóné. Ekkor a felnőtt csapat a megyei I csoportban szerepelt. az 1995-ös helyzetképről a Szajoli Hírmondó tudósított: *„A szakosztály hagyományaitól eltérően a csapat az elmúlt évben a megyei II. osztályban szerepelt. Játékosállományának jelentős része nem a szajoli fiatalokból, hanem a környező településekről származó „idegenlégiósokból” állt össze. Az eredetileg ötfős elnökség két-három főre apadt, akik lelkiismeretes munkájuk ellenére sem tudták pótolni a többi társ*

hiányát. Az eredmények romlásához ugyanakkor az egyre gyéresebb anyagi feltételek is hozzájárultak." (Olvasóink kérdezték, 1995:8) A július 24-én megtartott közgyűlésen került sor az új vezetőség megválasztására. Az egyesület elnöke Tóth Mihály helyi vállalkozó lett, aki azt hangsúlyozta, hogy teljesítmény centrikus csapatjátékot szeretne elérni, amely alapja lehet további forráslehetőségek bevonásának is. az elnökség tagjai közé választották Szöllősi József helyi képviselőt (aki játékos is egyben). Szöllősi Pált, Sarkadi Károlyt és Kiss Istvánt. Az új vezetőségnek köszönhetően sikerült biztosítani a klub működéséhez szükséges háttérfeltételeket, ami jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy a csapat megnyerje a bajnokságot. (A felnőtt csapat mellett működő ifi csapat szintén bajnok lett.) 1996 őzétől a megyei I. osztályban focizott a csapat, ami új feladatokat jelentett a vezetőség és a csapat játékosai számára is. A játékosoknak meg kellett felelni a megyei I. osztály színvonalának. A vezetőségnek biztosítani kellett a megnövekedett kiadások fedezetét, melyet egyrészt a helyi és vidéki vállalkozók, másrészt a képviselő-testület támogatásai tették lehetővé. 1997 áprilisában két új taggal bővült a vezetőség: Godó Zoltán és Dér István helyi vállalkozókkal. Az erőfeszítéseknek köszönhetően a csapat benmaradt a megyei I. osztályban, sőt a Neumarkt am Wallersee-ben megrendezett nemzetközi tornán megszerezte az első helyet. 1998-ban jelentős fejlesztés történt a sportpályán, mely hozzájárult a futballmérkőzések körülményeinek javításához (megtörtént a sportpálya körülkerítése dróthálóval, a pálya mellett megkezdődtek egy új focipálya kialakításának földmunkái és kiépült a labdafogó háló). A munkálatokat a helyi vállalkozók és az önkormányzat támogatásai tették lehetővé. 2000-ben leköszönt a szakosztály elnöke, aki azonban továbbra is tagja maradt a vezetőségnek. Tóth Mihályt Dér István váltotta az elnöki poszton, aki szponzorként már korábban is támogatta a csapatot. A 2000/2001. évi labdarúgó bajnokság záró rendezvényén a klub új elnöke kiemelte:

- a csapat jó szereplését a bajnokságban
- az utánpótlás nevelés javuló tendenciáját
- és a szurkolótábor elhivatottságát.

Összefoglalva: „Ez minden idők legjobb szajoli focicsapata” (Eredményes évet hagytak maguk, 2001:6) A pozitívumok mellett azonban felhívta a figyelmet a negatív tendenciákra is: az önkormányzati és szponzori támogatás nem lesz elegendő a megnövekedett költségek fedezésére. A vezetőségi tagok között kiéleződő személyi ellentétek miatt 2003 januárjában ismét vezetőváltás következett be. Az egyesület új elnöke Kun Mihály lett, helyettese Németh Gábor, az elnökség tagjai: Tóth Mihály, Dr. Kecsmárik László, Matúz József.

- **A Szajoli Hírmondó Egyesület** megalakulásáról a Szajoli Hírmondó 1995. évi márciusi száma tudósít: „1995. február 21-én este a Községi Klubkönyvtárban a megjelent 24 helyi lakos egybehangzó szándékával megalakította a Szajoli Hírmondó Egyesületet. Az egyesület célja, hogy mint a cégbíróság által bejegyzett társadalmi szervezet és jogi személy megalapítsa és működtesse a Szajoli Hírmondó című helyi lapot.” (Ábel, 1995:8)

A Szajoli Hírmondó próbaszáma 1995 februárjában jelent meg, vagyis az újság megjelenése, amiért létrehozták az egyesületet, megelőzte annak megalapítását. Miért történt így? A lap beköszöntő számában az alábbi olvasható: *„a lap kiadója Szajol község önkormányzata, melyből eredően a képviselő-testület költségvetési támogatást nyújt a helyi hírlap kiadásához, elfogadja a szerkesztőbizottság működési rendjét, megválasztja, és évente beszámoltatja annak felelős szerkesztőjét. A szerkesztőbizottság független testület, amely az elfogadott keretek között önállóan egyszerű szótöbbséggel dönt a lap szerkesztésével kapcsolatos tartalmi és formai kérdésekben.”* (Ábel, 1995:2) Tehát eredetileg a lap kiadója a polgármester úr, és a lap szerkesztése, terjesztése önkormányzati keretek között maradt volna. Az egyesület létrehozása mellett azonban több érv is szólt, amelyek rövid időn belüli megfontolása után az újság felelős szerkesztője, Ábel László javasolta az önálló társadalmi szervezet létrehozását. Az 1995. február 21-én megalakult egyesület elnöke Hamar Lajosné lett, az elnökség tagjai: Németh Ferenc, pénzügyi szakember, Hegedűs János, humán menedzser és Böjti Tamás, pedagógus. Az egyesület tagjai között hat önkormányzati képviselő: Ábel Lászlóné, Debreceni Bálint, Hamar Mihály, Kepenyés Mihály, Németh Ferenc, Dr. Varga István és Wesniczky Antal, illetve a helyi társadalmi élet számos alakja is képviseltette magát: Balogh Sándor, Borhi László, Böjti Tamás, Böjti Tamásné, erdélyi István, Hajzlenszky István, Hamar Lajos, Hamar Lajosné, Hegedűs A. Lajos, Hegedűs János, Kovács Gizella, Lajkóné Czékmási Csilla, Lengyel István, Markovics András, Szabó Ferencné, Tari János és Ábel László.

A szervezet megalakulását követően megtörtént a feladatok ellátásának szervezése. Az egyesület működéséhez szükséges feladatokat az elnökség tagjai vállalták fel. Az egyesület működéséhez szükséges feladatokat az elnökség tagjai vállalták fel. az egyesület elnöke Hamar Lajosné, aki a helyi Vöröskereszt vezetője is egyben a lap terjesztésével kapcsolatos tennivalókat vállalta fel. rövid időn belül többnyire a vöröskereszt tagjaival egy hosszú időn át működő terjesztési feladatokat (előfizetés, lap házhoz hordása, vásárló helyek szervezése) ellátó csoportot hozott létre. Az egyesület három éves működése során igen komoly feladatot jelentett az ő tagok szervezése, nem csak az egyesület, hanem az elnökség, illetve a szerkesztőbizottság tagjai sorába is. Az 1995. november 30-án megtartott közgyűlésen csekély számban jelentek meg az egyesület alapító, illetve pártoló tagjai, annak ellenére, hogy minden előfizető meghívót kapott az eseményre. A felszólalásokban elhangzottak jó szándékú kritikák és dicsérő szavak is, amelyek után új elnökségi tagokat választottak: Hegedűs Imrénét, Kátainé Berki Máriát és Oraveczné Wolf Erikát. Kovácsné Fehér Mária Csilla 1995 novemberétől, a Kölcsey Ferenc Általános Iskola három pedagógusa Sarkadi Károlyné, Kállai Sándorné és Lajkó Zoltánné pedig 1996 júliusától segítette a szerkesztőbizottság munkáját.

A helyi vállalkozók is támogatták az egyesület munkáját: különböző felajánlások formájában (születésnapai bál lebonyolításában, szervezésében).

A szervezet jelentőségét emelte, hogy 1996 januárjában képeslapot jelentetett meg, amellyel régi igény teljesült, hiszen a '60-as évek óta nem létezett a lehetőség, hogy a községet ábrázoló lapot vásárolhassanak az itt lakók, illetve az idelátogatók.

Az egyesület működésében 1996 decemberében jelentős változás következett be. A Szajoli Hírmondó felelős szerkesztője, Ábel László, akinek a nevéhez fűződik az újság létrehozása és az egyesület megszervezése, lemondott tisztségéről. Indoklásul a következőket fogalmazta meg: „Igyekeztünk (a szerkesztőbizottság) minél sokszínűbb, tárgyilagos tájékoztatást nyújtani a község életéről, az eredményekről, és gondokról egyaránt. A Polgármester úr az első lapszám beköszöntőjében a következőket írta: <Ez az újság a miénk. Mi írjuk, rólunk szól, nekünk.> Egyetértve ezzel a gondolattal mi is ennek érdekében igyekeztünk dolgozni. Talán túlzott részletességgel is, merthogy egy idő után az önkormányzat munkarendében egy addig nem szokványos formula, a zárt ülés is egyre gyakrabban jelent meg. Ennek kétségkívül meg volt a törvényes alapja, de ettől kezdve megváltozott az önkormányzat munkájával kapcsolatos tájékoztatásunk tartalma. Néhány segítő szándékú, de mégis kritikai jellegű írásunk, így a GAMESZ munkájával, vagy a költségvetési keretek pályázati úton történő kiegészítésének lehetőségéről sem érhettem el valósi célját. Ez elgondolkodtatott.” (Ábel, 1996:7)

1997 januárjától a következő változások következtek be:

- Új tisztségben a szerkesztőbizottság vezetőjeként kezdtem meg a munkát a szerkesztőbizottságban. Tulajdonképpen ez a felelős szerkesztői feladatokat jelentette, azonban ez akkor átmeneti megoldásnak tűnt, ezért nem történt meg hivatalosan a változás bejegyzése. Valójában azonban a lap megszűnéséig, 1998 júniusáig láttam el ezt a feladatot.
- Új nyomda készítette a Hírmondót, amelytől nemcsak olcsóbb, hanem az igényesebb megjelenés is elvárható volt. Bár ennek fejében technikailag (szövegszerkesztés, tördelés, számítógépes lemezen való megjelenítés) több feladat hárult a szerkesztőbizottság tagjaira.

Bár a Hírmondó 1998. júniusi számában azt olvashatjuk, hogy a „Szajoli Hírmondó következő számát – nyári szabadságolások miatt – csak szeptemberben olvashatják” (Szajoli Hírmondó, 1998. június) Több lap már nem jelent meg ilyen néven. A Hírmondó Egyesület hivatalosan 2000. 06. 11-én szűnt meg. (Formai okok miatt a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság az elsőként beadott megszűnési kérelmet nem fogadta el, ezért telt el ennyi idő az utolsó lap megjelenése és az egyesület megszűnési között.)

- 1991-ben Murányi József kezdeményezésére judo szakkör kezdte meg tevékenységét a Községi Klubkönyvtárban. A hamarosan nagy népszerűségnek örvendő foglalkozásból 1992-ben önálló egyesület létesült. A klub szakmai irányítását Kovács Gábor edző látta el, azonban az

egyesületneve, illetve a elnökségi tagjai többször változtak a működésének ideje alatt. Kezdetben a hiányzó felszerelések miatt igen nehéz körülmények között folytak az edzések (1992-től már a minden igényt kielégítő sportcsarnokban). Miután a szolnoki BODEX Üzletház fő támogatóként lépett fel, az egyesület neve **Szajol BODEX Judo Klub**bá változott. A BODEX mellett jelentős szponzori támogatást adott a helyi önkormányzat, a megyei közgyűlés és a helyi vállalatok. Kovács Gábor így fogalmazta meg a klub célját: „A Szajol BODEX Judo Klub teljesítmény centrikus szakosztály. Célunk nem a tömegsport, hanem kifejezetten a minőségi élsport fejlesztése, művelése.” (Ábel, 1995:8)

A szakosztály 1995. évi munkáját minősíti az országos és nemzetközi versenyeken elért dobogós eredmények:

- Békési Anita megszerezte a község sporttörténetében első felnőtt OB bronzérmét.
- 1995-ben a nemzeti válogatottban 4 fő versenyzővel képviseltette magát a klub.
- Az Európai Olimpiai Reménységek kontinens viadalán Fekete Zsuzsanna ezüstérmét szerzett.
- A svédországi Lundban megrendezett nemzetközi versenyen az ifjúsági válogatott tagjai vehettek részt.

A kimagasló eredményeknek köszönhetően a Megyei Sporthivatal utánpótlás nevelő központként kezelte és támogatta az egyesületet ezután. 1996-ban az anyagi helyzet stabilitása érdekében a közgyűlés új elnököt és főszponzort választott. Az új elnök Mátyus György, a Mátyus Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató KFT tulajdonosa lett. A klub új lenevezése ezentúl **Szajol Mátyus Judo Klub** lett. Az új elnökségben vállalt feladatot Szabó Zsigmond polgármester, Wesniczky Antal iskolaigazgató, Dr. Varga István helyi képviselő és Tóvizi Gyuláné, a szülők képviselője. A felsoroltakon kívül technikai vezető Juhász István, gazdasági vezető Zatkó Anikó, sajtófenök Varga Csaba újságíró, és ügyvezető elnök Utassy László segítette a klub munkáját. Az elkövetkező két év legjelentősebb eredményei:

- 1996 februárjában Fekete Zsuzsanna ifjúsági válogatott cselgáncsozó kapta a „Megye legjobb sportolója” címet.
- 1996 őszén a Szent István Kupán és a Csongrád Megyei Diákolimpián a fiatalabb versenyzők is hírnevet szereztek a községnek.
- Az egyesületről kialakított képet pozitívan erősítette, hogy klub edzője Kovács Gábor a munkájáért és e sportágban nyújtott kiemelkedő teljesítményéért magas miniszteri kitüntetésben részesült. A „Toldi Miklós” díjat vehette át az Országházban Kuncze Gábortól.
- 1997-ben Szajolban került megrendezésre a Kelet-Magyarországi Cselgáncs Bajnokság, ahol hét egyesület, több mint száz versenyzője mérhette össze

tudását a szőnyegeken. A különböző kor- és súlycsoportokban több első, második és harmadik hely született.

1998 januárjában azonban Mátyus György lemondott az elnöki tisztségről, mert nem tudta tovább vállalni a klub anyagi támogatását. Az új elnök Fenyvesi József, a SECTOR HUNGARY 1992 RT. vezérigazgatója lett, az ügyvezető elnöki tisztséget pedig Kovács Gábor edző töltötte be. Elnökségi tag maradt a polgármester és az iskolaigazgató úr, és nem változott a gazdasági vezető személye sem. Azonban új tagokat is választott a közgyűlés Kun István (FERKER KFT Ügyvezető igazgatója), Polgár György (ÁTI DEPO Közraktározási RT igazgatója) és Sarkadi Károlyné pedagógus személyében. A klub új neve: **Szajol SECTOR Judo Klub**. Bár a következő hónapokban több rangos versenyen vehettek részt a judosok és értek el dobogós helyezéseket, egyre több probléma jelent meg, melyek a klub működését negatívan befolyásolták. A Szajoli Krónika augusztusi számában „Szép volt, de most mennek a dzsúdósok” címmel jelent meg írás. Kovács Gábor így nyilatkozott erről: *„Köszönet mindazért, amit eddig Szajol tett, de ez a szint – és itt már nemcsak többszörös magyar bajnokok vannak, de olimpiai reménységek – meghaladja a község lehetőségeit, s nem csak anyagilag. Sokan, így az iskola tanárainak jó része nem tudja feldolgozni mindazt, ami történt.”* (Jenei, 1999:10) A cikkben konkrét sérelmek is megfogalmazódtak:

- *„ne kitüntetést adjanak a gyerekeknek, hanem engedjék őket az edzésekre és versenyekre,*
- *a bajnoki aranyérmeket nem értékelték pozitívan a pedagógusok,*
- *a kikérő után íródott felméréssel direkt lerontották a versenyzők jegyeit,*
- *az önkormányzat sem a megfelelően értékelt, és támogatta a klub eredményeit.”*

A felsorolt „vádakra” a Kölcsey Ferenc Általános Iskola igazgatója válaszolt a Krónika következő számában. Mely szerint az önkormányzat, az iskola és a pedagógusok mindent megtettek annak érdekében, hogy a cselgáncsozók számára biztosítsák a megfelelő körülményeket:

- sportcsarnok térítésmentes használata
- utánpótlás toborzása
- pedagógus kíséret biztosítása, hogy a gyerekek eljussanak az edzésekre
- eredmények kiemelése hirdetőfalon, rendezvényeken
- könyvjutalom, vásárlási utalványok az edző írásos véleménye alapján
- oklevelekből, érmekből, serlegekből, emléktárgyakból rendezett kiállítás.

Az igazgató úr találóan fogalmazta meg a kialakult probléma lényegét: *„Talán ha hét év alatt több a személyes kontaktus, találkozás, kevesebb lenne a keserű szájíz.”* (Wesniczky, 1999:1)

- A **Polgárőr Egyesület** létrehozásának szükségessége az 1995. évi február 19-i önkormányzati testületi ülésen fogalmazódott meg. Ekkor a testület Ábel Lászlót bízta meg, hogy információkat, tapasztalatokat gyűjtsön a szajoli

polgárőr szervezet megalakítása érdekében. Pár héttel később – március 29-én – a klubkönyvtárban megalakult a község új társadalmi szervezete. A 24 alapító tag egybehangzóan döntött az egyesület megalakításáról és elfogadta annak alapszabályát. A társadalmi szervezet alapító tagjai között több önkormányzati képviselő és Lengyel István plébános is helyet foglalt. Az ügyintéző és képviseleti szerv tagjainak az alábbi személyeket választották meg:

- Elnök: Ábel László
- Alelnök: Szöllősi József
- Titkár: Hamar Henrietta
- Gazdaságvezető: Dedrák Lászlóné
- Ellenőrző Bizottság elnöke: Tüski István

Tagjai: Szőkéné Kugyela Hajnalka és Sulák Imre

„A megalakult új társadalmi szervezet célja a bűncselekmények megelőzése és a vagyonvédelem érdekében önkéntes tevékenységet kifejtő lakosok, állampolgárok és szervezetek összefogása, rendszeres működésük összehangolása. Célja továbbá a lakossági biztonságérzet növelése és ezen keresztül a lakóközségi kapcsolatok erősítése, valamint a lakosság és a bűnüldöző szervek közötti bizalom és az együttműködés erősítése.” (Ábel, 1995:4)

Az alapszabály kimondja, hogy a tagsági viszony önkéntes, az egyesület tagja lehet minden büntetlen előéletű, nagykorú személy, továbbá jogi személy, ha elfogadja annak szervezeti és működési szabályzatát.

Az intenzív szervezésnek köszönhetően a polgárőrök hamarosan ténylegesen is megkezdték tevékenységüket, melyet a falu határában kihelyezett táblák is hirdettek: „A TELEPÜLÉSEN POLGÁRŐRSÉG MŰKÖDIK!” A három szolgálati csoport szorosán együttműködött a közeli Tiszapüspöki polgárőreivel a hobbitelek, a gátórház és a hagymaföldek érdekében.

Emellett „társadalmi halóri” minősítésben fokozottan ellenőrizték a vízpartok és a veteményes kertek övezetét, hogy lehetőség szerint megelőzzék a „gereblyézést és hálózást”, valamint a termények dézsmálását.

A szervezet 1996-ban és 1997-ben megszervezte a „SAJOLI POLGÁRŐRÖK NAPJÁT”, amely a bemutatkozás mellett szórakozásra, kikapcsolódásra is adott lehetőséget. A második polgárőr nap már nem helyi, hanem megyei szinten került megszervezésre. Ezen a rendezvényen a rendőrség, tűzoltóság és a polgári védelem különböző szakemberei sokszintű, színvonalas szakmai bemutató programot kínáltak a helyieknek és az idelátogatóknak. Emellett a Modellező Egyesület repülő- és autómodell bemutatót, a Tiszakanyar Horgászegyesület pedig horgászversenyt szervezett. A polgárőrnapi színvonalát emelte, hogy parlamenti képviselők, a polgárőrség újonnan megválasztott országos, valamint a rendőrség és a polgári védelem megyei képviselői is idelátogattak. A Szajoli Hírmondó 1997. évi júliusi száma tudósított a nagysikerű rendezvényről: riport készült a miskolci felderítő és mentőcsoport vezetőjével, a tiszakürti polgárőrök egy csoportjával, illetve a szolnoki

mentőkutyás egyesület tagjaival. Kolozsi József, az Országos Polgárőr Szervezet megyei elnöke így nyilatkozott: „A polgárőr egyesületek fenntartása nehezebb, mint a szervezése, hiszen szervezni lehet kampányszerűen, fenntartani azonban nehezebb, mert anyagi vonzatai vannak. Nem minden önkormányzat fogja fel ennek szükségességét. Aminek külön örülök, hogy Szajolban nagyon jól működik.” (Lajkóné, 1997:4)

A dicsérő szavak ellenére azonban folyamatosan szükség volt a tagság szervezésére: a Hírmondó hasábjain időről időre megjelentek felhívó cikkek, amelyekben új társakat hívtak a sokrétű feladatok ellátására. Az 1998. évi közgyűlése, a végzett munka elismerése mellett kritika is érte a szervezetet, melyet az egyesület akkori elnöke jogosnak nevezett, hiszen több betöréses lopás is történt a közintézményekben. Védekezésképp azonban elmondta, hogy a 24 fős szolgálati létszám nem elegendő arra, hogy az éjszakák egész idejére folyamatos ellenőrzést biztosítsanak a község teljes közigazgatási területére. A jelentkezők csekély száma mellett problémát jelentett az is, hogy voltak régen olyan tagok, akiket ki kellett zárni, mert nem tudtak megfelelni a vállalt kötelezettségeiknek vagy viselkedésükkel váltak méltatlanná a polgárőr szolgálatra. (Szajoli Hírmondó, 1998. április)

Az egyesület szervezetében 1999 márciusában történt változás, amikor is az egyesület alapítójától vette át az elnöki tiszteket Szöllősi József, aki egyben helyi képviselő is volt. Az ő nevéhez köthető az ifjú polgárőrök csapatának megszervezése, akik egyrészt munkájukkal segítették a „nagyokat”, másrészt az utánpótlást is jelenthették volna az egyesület számára. Bár a szervezet 2001-ben megkapta a kiemelten közhasznú társaság címet, a tevékenysége visszaesett a kezdeti időkhöz képest. Szervezeti változás 2002-ben következett be, ekkor az elnöki tiszteket a nyugdíjba vonuló körzeti megbízott Szalai József vette át. Ő eddig is szorosan együttműködött a polgárőrökkel a napi feladatai elvégzése során.

- **A Tiszakanyar Horgászegyesület** 1970. január 11-én alakult, 74 felnőtt és 20 ifjúsági taggal. Elnöke Pócs Károly lett. Az akkori vezetőségi, illetve egyesületi tagok többsége azóta is rendszeresen rész vesz a rendezvényeiken. (Az 1995. február 19-én megtartott jubileumi közgyűlésen mindazok, akik az egyesület alapításától kezdve részt vettek a munkában, hűségük elismeréseként a Horgászegyesületért kitüntetést vehették át.) Az egyesület 25 éves tevékenysége közül az alábbiakat emelte ki Kepenyés Mihály a Szajoli Hírmondó 1995. márciusi számában:
  - Sokat tettünk a jogszabályok, a társadalmi együttélés és a horgászkerölcs szabályinak tiszteletben tartására, a természet et és védelmére nevelés terén.
  - Halfogó versenycsapatunk az évek során kinevelődött. Többször volt résztvevője a megyei első osztálynak.
  - A „Tiszta víz, rendezett vízpart” mozgalomban annak indulásától részt veszünk. Tagjaink évente több, mint 200 órai társadalmi munkát végeztek, illetve végeznek a vízpartok, a horgászhelyek tisztántartása, a stégek karbantartása során.

- Szajol Község Önkormányzata a 032/2./196m/hrs-ú ingatlant kérésünkre megfelelően térítésmentesen az egyesületünk tulajdonába adta, amelyet a Szolnoki földhivatal az egyesületünk javára bejegyzett. Feladatunk a telek fejlesztése, gondozása.
- A Magyar Országos Horgász Szövetség kitüntetést adományozott több

Bálint „Kiváló társadalmi munkáért”, Kepenyés Mihály és Hegedűs György a „Horgászsportért” kitüntetést kapták.) (Kepenyés, 1995:7)

Az egyesület jelentős figyelmet fordít a gyermek és ifjúsági horgászokkal való foglalkozásra. Horgászvetélkedőkön, halfogó csapatbajnokságokon vehetnek részt a fiatalok. 1993-tól horgásztáborokba is eljuthattak az egyesület gyermek tagjai. (1994-1995: Abádszalók, 1996: kerékpáros horgásztábor Abádszalókon)

Minden évben tavasszal és ősszel rendeznek halfogó versenyt a Tiszán. Az egyesület 5 versenybíróval segítette 1997-ben az alcsiszigeti Holt-Tiszán megrendezett III. női halfogó világbajnokság megrendezését.

3.3.3. Alapítványok

- ❖ A szajoli óvoda dolgozói és a szülői munkaközösség kezdeményezte a **Csiribiri Alapítvány** létrehozását 1997-ben. Az alapítvány vagyona 50.000.- Ft, mely teljes egészében felhasználható az alapítvány céljainak megvalósítására. A kuratórium elnöke Hegedűs Imréné, a tagjai Nagy Zsuzsanna, Hamar Lajosné, Lambert Lajosné és Németh Ferenc. Az alapítvány célja:
  - Az óvodába járó gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése.
  - Az óvodai nevelő-oktató tevékenység színvonalának emelése.
  - Az egészséges testi fejlődéshez szükséges feltételek megteremtése, sporteszközök, udvari játékeszközök vásárlása, felújítása, készíttetése.
  - A gyermekek ismereteinek bővítése, szűkebb és tágabb környezetünk megismertetése, kirándulások, túrák szervezése, lebonyolítása.
  - A nagycsaládban élők, a hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek anyagi segítése az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.
  - A gyermekek játékszínvonalának emelése, újszerű, fejlesztő játékeszközök beszerzése, készíttetése.
  - A tanulási folyamat eredményesebbé tétele a meglévő technikai eszközök korszerűsítésével, pótlásával (számítógép, videofilmek)
  - Az eredményes iskolára való előkészítés céljából a matematikai, anyanyelvi nevelés eszköztárának bővítése, a logopédiai foglalkozások támogatása. (Csiribiri Alapítvány, 1997)
- ❖ **Szajoli Japán Küzdősportokért Alapítvány** a szajoli japán küzdősportokért munka elősegítésére alakult 1993-ban. Vagyona: 30.000.- Ft.
Célja:

- A szajoli gyermekek testi-szellemi fejlődésének elősegítése a japán küzdősportok által.
- Az egészséges életmód és életvitel kialakítása, a pszichikai fejlődés elősegítése.
- Japán küzdősportok sportrendezvényeinek megszervezése, lebonyolítása, bemutatók megrendezése.
- Községben működő szakosztályok működésének segítése.
- Iskolai tanfolyamok megszervezése.

A kuratórium tagjai:

Elnök: Murányi József

Titkár: Dedrák Lászlóné

Pénzügy: Szókéne Kugyela Hajnalka

Támogató: Székely István

Az alapítvány a gyakorlatban azonban rövid ideig működött, de hivatalosan a mai napig nem szűnt meg. (Szajoli Japán Küzdősportokért Alapítvány, 1993)

Szajolban már a századfordulón is több egyházi egyesület működött, amelyek jelentős szerepet tölthettek be a község kulturális életében.

Szajolban működő egyházi fenntartású egyházi egyesületek:

- o **Mária tisztelők oltár és templomszépítők szajoli egyesülete:** tagjai (10-20 fő) minden szombaton a mise előtt fél órával együtt imádkoznak (pl a papi hivatásért).
- o **Rózsafüzér Egyesület:** a tagjai vasárnaponként találkoznak a tagdíjából például oltárjavításra, zászlók vásárlására fordítanak összeget.
- o **736. sz. Szent György cserkészcsapat:** 1992-től kezdte meg ismét tevékenységét, 1996-ban jegyezték be ismét, ezzel elismerte a jogfolytonosságot a Magyar Cserkészszövetség. A csapat taglétszáma 20 fő, rendszeresen általában 15-18 fő vesz részt a heti foglalkozáson, amelyet jelenleg a plébános tart. Folyamatban van 2 fő cserkészvezető (Markovics Roland, Oravec Péter) képzése, akik később átvehetik a csapat vezetését. A cserkészcsapat célja a magyar cserkész próbáinak (Táborverő próba, Honfoglaló próba) elsajátítása. A próbák során a jellemnevelés, a cserkészstudás, az embertársak szolgálata, magyarságismeret és testi teljesítmény növelése áll a középpontban. Kiemelt szerepet kap a cserkész törvények oktatása. (A becsület-, kötelesség-, szolgálatkészség-, testvériség-, lovagiasság-, természetszeretet-, engedelmesség-, a jó kedély-, takarékoság- és a tisztaság törvénye) (Bodnár, 1969)
- o **A Szajoli Kisdíákokért Alapítvány** magánalapítvány, amelyet 1998-ban Kun Istvánné és Godóné Kovács Edit alapított 50.000,-Ft alaptőkével. Az alapítványnak 5 fős kuratóriuma van. Elnöke. Wesniczky Antal, tagjai: a két

alapító tagon kívül tagja még Andó Lászlóné és Némethné Gerecs Judit. Az alapító okirat szerint az alapítvány fő célja a Kölcsey Ferenc Általános Iskolába járó tanulók személyiségének harmonikus fejlesztése, magasabb szinten való biztosítása. Ennek érdekében a célja:

- A tanulási folyamat eredményesebbé tétele, a meglévő technikai eszközök, oktatási anyagok, könyvállomány korszerűsítése, pótlása.
- Képességfejlesztő, ismeretbővítő tanfolyamok, foglalkozások támogatása.
- A tanítványok szűkebb és tágabb környezetének megismertetése, kirándulások, túrák szervezése.
- Az egészséges testi fejlődéshez szükséges feltételek javítása, sporteszközök beszerzése, a diákverseny és szabadidősport támogatása.
- Az iskolai környezet esztétikumának javítása, megőrzése.

Az alapítvány több bevételi forrásból gazdálkodik:

- jelentős az évente megrendezésre kerülő nagyszabású Szülők-Nevelők bálja és az iskolai Gála bevétele
- magánszemélyek jövedelemadójának 1%-a
- magánszemélyek, vállalkozások felajánlásai.

Az elmúlt évek bevételeiből oktatási eszközöket, (táblát, írásvetítőt, magnót) és udvari sport- és játékeszközöket vásároltak az iskola számára. (Szajoli Kisdiákokért Alapítvány, 1998)

4. A CIVIL SZERVEZETEK GAZDÁLKODÁSA

A civil szervezetek gazdálkodásának körülményeit és feltételeit jogszabályok határozzák meg. Az ezt a területet szabályozó, 1989-től napjainkig megjelent törvények, kormányhatározatok, rendeletek szigorúan szabályozzák az egyre bonyolultabb pénzügyi, nyilvántartási, könyvelési követelményeket.

4.1. Csoportok-klubok gazdálkodása

A különböző tevékenységet folytató klubok-csoportok gazdálkodása kevésbé szigorúan behatárolt, mint az egyesületek, vagy alapítványok esetében. Ez azonban azt is jelenti, hogy jóval nehezebb a működéshez szükséges pénzügyi források előteremtése.

- ✓ A Szajolban működő csoportok közül az Ifjúsági- a Modellező- és az Őszirózsás Klub a Kölcsey Ferenc Általános Iskola, Községi Ház és Könyvtár klubjaként működik (illetve működött). Ez azt jelenti, hogy önállóan nem pályázhatnak és önálló költségvetéssel nem rendelkeznek. Minden évben készítenek azonban egy költségkalkulációt az éves programjaik megvalósítása érdekében. Bevételi forrásaik:
  - tagdíjak (évi 400 Ft/fő)
  - pályázat (egyre kevesebb, utolsó nyertes pályázat dátuma: 1998)
  - önkormányzati támogatás (a Társadalmi Együttműködési Bizottság keretéből, évente 20.000 Ft)
  - vállalkozói támogatás (elsősorban rendezvények támogatása történik).
- ✓ A Községi Vöröskereszt a Megyei Vöröskereszt Szervezethez, a Mozgássérültek helyi csoportja a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Mozgássérült Egyesülethez kapcsolódóan gazdálkodik. A bevételeik a tagdíjakból és az önkormányzati támogatásból állnak. A mozgássérültek csoportja jelentős szponzori támogatást kap vállalkozóktól, vállalatoktól. Rendezvények, kirándulások szervezésére, illetve rászoruló tagok ajándékozására fordítják a beérkező összegeket.
- ✓ A Szegfű klub és a Vasutasok Szakszervezetének Nyugdíjas Alapszervezete szintén nem önálló szervezet. Tagdíjakból és önkormányzati támogatásból gazdálkodik. Rendezvények, kirándulások, idős tagok ajándékozása szerepel a kiadások között.
- ✓ A Szajoli Nagycsaládosok Klubja hivatalosan nem kapcsolódik semmilyen szervezethez, minimális bevételi forrással rendelkezik. (Azért szakadt el a megyei szervezettől, mert a beszedett tagdíjak viszonzásaképpen nem kaptak semmilyen szolgáltatást.) A befolyó tagdíjakat és önkormányzati támogatást rendezvények szervezésére fordítják.

Szajol Község Önkormányzata a pénzügyi támogatáson túl további támogatásban részesíti a helyi társadalmi szervezeteket. A klubok, egyesületek, alapítványok azonos módon vehetik igénybe a Községi Ház nagytermét.

Támogatott rendezvények:

1. Zenés-táncos rendezvények, melyeknek a bevételét a szervezet működésére, konkrét célok megvalósítására használnak fel. Évente maximum 2 alkalommal 500.- Ft-ért vehetik igénybe az intézmény nagytermét. Azonban a felmerülő kiadásokat (szerzői jogdíjak, szervezési költségek, keletkezett kár megtérítése)
2. Községi szintű karitatív rendezvényekre 2000.-Ft/nap költséggel vehetik igénybe az intézményt.
3. Térítésmentesen vehetik igénybe klubfoglalkozások, adminisztrációs feladatok, megbeszélések, közgyűlések megtartására.
4. Az intézménnyel közösen szervezett könyvtári és közművelődési programok esetén sem kell terembérlési díjat fizetni. (Községi Ház és Könyvtár Működési Szabályzata, 1999)

4.2. Egyesületek gazdálkodása

Az egyesületek gazdálkodását befolyásoló tényezők:

- Az egyesületek a bírósági nyilvántartást követően önálló jogi személyé válnak, ami azt is jelenti, hogy meg kell teremteni a működés anyagi feltételeit. Megállapítják a tagdíjat, önálló tulajdonuk, vagyonuk lehet.
- Az anyagi feltételeik biztosítása érdekében minden olyan tevékenység végzésére jogosult, amit jogszabály nem tilt, és az egyesület célját szolgálja. Bár gazdasági tevékenységet is folytathat, azonban elsődlegesen gazdasági-vállalkozási tevékenység végzése céljából nem alapítható egyesület.
- Az egyesületek mint önkormányzatok gazdasági önállósággal rendelkeznek. A tagságot a jogszabályi keretek között rendelkezési jog illeti meg, amiből az is következik, hogy az egyesület a közgyűlés rendelkezése szerinti bevételeiből fedezi kiadásait, fenntartja önmagát.
- A költségvetése egy éves időtartamra szól, bevételi és kiadási részből áll. A bevételi rész meghatározza azokat a bevételi forrásokat, amelyekből ezek származnak. A kiadási rész nem csak kiadásokat tüntet fel, hanem megállapítja azokat a célokat, feladatokat is, amelyekre azok fordíthatók. A költségvetés megállapítása vagy a közgyűlés, vagy a vezetőség feladata.
- Bevételi források lehetnek: rendszeres tagdíjak, pároló díjak, az egyesület alapszabályszerű működéséből eredő bevételek, egyesületi kiadványok terjesztése, rendszeres vagy időszaki állami támogatás, társadalmi szervek, társaságok, vállalatok, magánszemélyek támogatása.
- A kiadási oldal igen változatos, az egyesület tevékenységétől, céljától függően: munkabérek, fizteteldíjak, jutalmak, rendezvények költségei.
- Az egyesület vagyonáért, valamint vagyoni eszközeinek a költségvetésben meghatározott célokra való felhasználásáért az egyesület nagyságától, gazdasági erejétől függően alakul a felelős személyek és szervek köre. Fő szabály, hogy vagyoni jellegű intézkedésekért az elnök, gazdasági titkár, gazdasági felelős (könyvelő), pénztáros a felelős.
- Szabályozni kell az utalványozási jogosultságot. Az utalványozási jogosultságnál figyelemmel kell lenni az utalványozható összeg maximumára és az utalványozás feltételeire és az összeférhetetlenségre.
- A szervezetek pénzügyi felügyeletét a pénzügyi szervek, az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal, az önkormányzat jegyzője, illetékhivatal, adó- és illetékhivatal, APEH igazgatóságok biztosítják.

Nagyságrendileg legjelentősebb költségvetéssel a Községi Sport Egyesület és a Judó Egyesület rendelkezik (illetve rendelkezett). A kiadási oldalt indokolja:

- a versenyeztetési és felkészülési költségek (nevezési díjak, edzőtábor, versenyekre, mérkőzésekre való utazás)
- felszerelés vásárlása (cipő, mez, labda, háló...)

- bírói tiszteletdíjak
- játékos engedélyek
- játékos vásárlás
- egyéb költségek (telefon, postaköltség).

A Judo Egyesület a megalakulása óta kereste a lehetőséget a minél magasabb szponzori támogatás elérésére. A klub ezért többször váltott fősponzort. Emellett jelentős önkormányzati támogatást is kapott a szervezet. Nagyságrendileg ez a támogatás például 1993-ban a szponzori bevétellel volt azonos.

A Községi Sport Egyesület 1989 –s 2004 között szintén többször váltott fősponzort, mivel a csapat az egyre jobb eredményei miatt magasabb (és egyben költségesebb) kategóriába került. Az elnöki pozíciót betöltő személy és az elnökségi tagok vállalták fel a költségek fedezésének jelentős részét. Az önkormányzattól kapott támogatás szintén jelentős volt 2003-ig, de ekkor az önkormányzat kedvezőtlen pénzügyi helyzete miatt a támogatás mértéke minimálisra csökkent (már-már veszélyeztetve a több, mint fél évszázados klub fennmaradását). Bevételeiket növelik a tagdíjak, pároló tagdíjak, és a rendezvényekből származó összegek.

A Hírmondó Egyesület célja a havonta megjelenő Szajoli Hírmondó kiadása volt. Ezért a költségek legnagyobb részét a nyomdai munkák jelentették. Emellett gépkocsi használat, fotók készítése, illetve az egyesület működéséhez szükséges irodai nyomtatványok ára került kifizetésre. Arányaiban a költségvetésünkben 60% a saját bevétel és 40% az önkormányzati támogatás. Saját bevétel: újságértékesítés, reklám bevétel, tagdíjak, egyéni felajánlások, szervezetek támogatása.

A Polgárőr Egyesület költségvetésében a legjelentősebb bevételt az önkormányzati támogatás jelenti. Ezen kívül tagdíjak, szponzori támogatás is növeli a bevételt. A kiadások között a legjelentősebb az üzemanyagköltség.

A Tiszakanyar Horgászegyesület csak a tagdíjakból, illetve az önkormányzati támogatásból gazdálkodik. Horgászversenyek szervezése, idős horgászok kitüntetése, illetve üzemeltetési költségek szerepelnek a kiadási oldalon.

A klubok, csoportok illetve egyesületek minden év januárjában igényelhetnek támogatást az önkormányzattól. Ehhez szükséges az előző évi támogatás felhasználásának igazolása (beszámoló készítés), és az adott évre vonatkozó költségvetés készítése. A pénz szabályszerű felhasználását az önkormányzat évente ellenőrzi az ide vonatkozó jogszabályok alapján. Eddig egy esetben (a Községi Sport Egyesület) gazdálkodásában találtak súlyos szabálytalanságot. A civil szervezeteknek nyújtott támogatásokat a 3. sz. melléklet tartalmazza.

4.3. Alapítványok gazdálkodása

Az alapítvány az alapító okiratában meghatározott cél megvalósítása érdekében önállóan gazdálkodik. A céljai megvalósítása érdekében az alapítványok bevétele lehet vállalkozásból származó bevétel (amennyiben az, az alapítvány célját nem veszélyezteti), illetve az alapítványi célú tevékenységből származó bevétel. Az alapítvány kiadásai:

- a vállalkozási tevékenység közvetlen kiadásai
- alapítványi célú tevékenység közvetlen költségei
- az alapítvány kezelő szervének költségei (kiadásai) és az egyéb közvetett költségek (kiadások).

(115/1992. VII.23.) Kormányrendelet az alapítványok gazdálkodási rendjéről)

A Csiribiri Alapítvány és a Szajoli Kisdiákokért Alapítvány legjelentősebb bevételi forrása a személyi jövedelemadó 1%-ból származó felajánlások. Emellett egyéni támogatások is gyarapítják bevételüket. A Csiribiri Alapítvány rendszeresen részt vesz a különböző pályázatokon, nyert is több alkalommal, például Erdei óvoda megvalósítására. Azonban egyre csökken azoknak a pályázatoknak a száma, amelyeken részt vehet.

A Japán Küzdősportokért Alapítvány tulajdonképpen nem folytatott gazdálkodást, hiszen a bejegyzést követően már nem működött.

5. A CIVIL SZERVEZETEK RÉSZVÉTELE A HELYI TÁRSADALOM ÉLETÉBEN

2003-ban a civil szervezetek taglétszáma 865 fő, ez Szajol lakosságának 21%-át jelenti. Bár ez a szám nagyságrendileg jónak ítélnélhető, de ennek ellenére a helyi civil szervezetek társadalmi szerepvállalása nem kielégítő.

Általános jellemző, hogy:

- a képviselőtestületi üléseken (falugyűlésen) alacsony létszámmal jelennek a szervezetek vezetői, képviselői
- a községi rendezvényeken: megemlékezéseken, ünnepi eseményeken egyre kevesebben vesznek részt.

- ritkán és csak kevés szervezet él a véleménynyilvánítás jogával (pl. Szajol Községért díjra való felterjesztés, községrendezés, képviselőtestület munkaterve, falugyűlés...)

A negatív jelenségek mellett természetesen pozitív példák is vannak. A TEB (Társadalmi Együttműködési Bizottság) megalakulását követő pár évben fokozódott a társadalmi aktivitás, elsősorban a falu sport és kulturális életében. Növekedett azoknak a száma, akik nem csak passzív résztvevői, hanem aktív alakítói szerettek volna lenni a programoknak. Ennek köszönhetően valósult meg a társadalmi szervezetek aktív részvételével:

- 1995 augusztusában az első Szajoli Szent István Napok (közös főzőverseny, sportversenyek, sportbemutatók, bál)
- 1996 áprilisában a községi lomtalanítási akció (cserkészek, úttörő és ifi horgászok segítségével)
- 1996 májusában a hagyományos Majális (fáklyás felvonulás, tábortűz – közös énekléssel, futballmérkőzések, Fut a falu, bajnoki labdarúgó mérkőzés)
- 1996 júniusában a Szajoli Polgárőrök Napja

A TEB 1996-tól 2003-ig évente átlagosan négyszer ülésezett, az alpolgármester úr véleménye szerint betöltötte a funkcióját, de „aktivitáson, a rendezvények szervezésén, az ilyenkor adódó feladatokban való részvételen volna még javítani való”. Ez a szervezet fontos szerepet töltött be a szervezetek közötti együttműködés megteremtése érdekében, és megteremtette az alapját a Települési Civil Fórum létrehozásának. 2004. január 14-én a civil szervezetek képviselői együttműködési megállapodást kötöttek. Az együttműködési szándéknyilatkozatot az 5. sz. melléklet tartalmazza.

A Települési Civil Fórum vezetője Hamar Mihály alpolgármester, helyettesi Szekeres Sándor (a Tiszakanyar Horgászegyesület vezetője és Hamar Lajosné a Vöröskereszt helyi csoportjának a vezetője lett). A fórum vezetőinek feladata, hogy képviseljék a település szervezetét a Kistérségi Civil Kerekasztalban.

Szajol Község Önkormányzatának Képviselő-testülete 1992-ben alapította a „**Szajol Községért**” elnevezésű kitüntető díjat a település gazdaságában, társadalmi életében, gazdasági-, műszaki-, ellátási-, fejlesztésében, oktatási, közművelődési, egészségügyi és egyéb tevékenységben, valamint a lakosság érdekében hosszabb időn át végzett kiemelkedő munka elismerésére. A díjat a képviselőtestület adományozza és vonhatja vissza. 1992-től 1997-ig évente legfeljebb két kitüntető díjat adományozhatott a képviselőtestület. A 11/1997. VIII. 14. önkormányzati rendelet módosította a korábbi rendeletet, amely szerint ettől az évtől kezdve 4 kitüntető díj adományozható. A díjat bronzplakett formájában a polgármester adta át az augusztusban megrendezett Szajoli Szent István Király Napok rendezvényén. Magánszemélyeknek 40.000.- Ft, szervezeteknek 60.000.- Ft pénzjutalom adományozható a plakett és az oklevél mellé. 1992 és 2003 között 5 szervezet kapta meg ezt az elismerést:

- ✚ 1992-ben a Tiszakanyar Horgászegyesület
- ✚ 1995-ben a Községi Vöröskereszt helyi csoportja
- ✚ 1996-ban a Községi Sport Egyesület
- ✚ 1998-ban a Szajol Sector Judo Klub
- ✚ 2000-ben a Polgárőr Egyesület

Emellett több civil szervezet vezetője is megkapta ezt az elismerést:

- ✚ Hamar Lajosné a Községi Vöröskereszt helyi csoportjának a vezetője (1993)
- ✚ Papp Jánosné az Ősziózsás klub vezetője (1993)
- ✚ Kepenyés Mihály a Tiszakanyar Horgászegyesület vezetője (1997)
- ✚ Fejes Károlyné a Mozgássérültek szajoli csoportjának vezetője (1998)
- ✚ Tóth Mihály a Községi Sport Egyesület vezetője (2000)

2000-ben Hamar Mihály alpolgármester a Társadalmi Együttműködési Bizottság vezetőjeként kapta meg az elismerést.

6. ÖSSZEFOGLALÁS

Szajolban a rendszerváltást követően 9 csoport, 5 egyesület és 3 alapítvány működött. Ezek közül csupán a Szajoli Hírmondó Egyesület szűnt meg időközben. Jellemző momentum, hogy a már meglévő közösségek közül is több újjászületett: a törvényi lehetőségeknek megfelelően cégbíróság által bejegyzett egyesületekké alakultak. (Például: Községi Sport Egyesület). Új tevékenységet felvállaló szervezetek is alakultak: Szajoli Hírmondó, Szajoli Polgárőr Egyesület, Modellező klub, Mozgássérültek helyi csoportja és még lehetne folytatni a felsorolást. A három legjellemzőbb szervezeti forma: csoport, egyesület és alapítvány, mely meghatározza a működési körülményeiket, lehetőségeiket is. Általában jellemző a szervezetek igen rossz pénzügyi helyzete. Bár a szektor alulfinanszírozása jellemző egész Magyarországra, de Szajolban ez még inkább igaz, hiszen

- a csoportok, klubok esetében a viszonylag kötetlenebb szervezeti forma azt is jelenti, hogy elérhetetlenek a pályázati lehetőségek, illetve más források (pl. adó 1%-a) csupán a befogadó intézmények (Közösségi Ház és Könyvtár, Vasutaskör) és az önkormányzat pénzügyi és egyéb támogatásai révén tudják biztosítani a fennmaradásukat. Az önkormányzat pénzügyi lehetőségeinek szűkülése miatt azonban egyre kevesebb jut erre a területre. Ezt támasztja alá a település 2003. évi költségvetése, melyben ugyan meghatározásra kerültek a támogatási összegek, azonban novemberben befagyasztották ezt a forrást, ezért több szervezet nem jutott hozzá a megítélt támogatásokhoz.
- Az egyesületek és alapítványok esetében a szervezeti forma lehetővé teszi a pályázatokon való részvételt, azonban minimális a beadott pályázatok száma. A két alapítvány (Csiribiri és a Szajoli Kisdiákokért Alapítvány) pénzügyi bevételei az adó 1%-ból származó utalásokkal nőtt az elmúlt években.

Problémát jelent az is, hogy nem jellemző a folyamatos együttműködés. Bár az elmúlt években találhatunk erre példát nem csak szervezeteken belül (hiszen hosszú éveken keresztül csak azok a szervezetek maradhatnak fenn, amelyekre alapvetően ez jellemző), hanem szervezetek között is, de ez kevés a hatékony működéshez. Valószínűleg az együttműködés hiánya is közrejátszott abban, hogy a szervezetek többször átalakultak illetve megszűntek a vizsgált időszakban. Hammer Ferenc szerint az emberek közötti esetleges együttműködés létrejöttének több akadálya is lehet. „A polgárok gyakorta küzdenek a következő dilemmával, mikor veszíhetnek többet: ha nem tesznek semmit a közösségért, és nem történik semmi, vagy pedig ha tesznek valamit, de a többiek cserbenhagynak, és egyedül én tanúsítok valamiféle önfeláldozást” (Hammer, 1998:16). A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy az emberek többre értékelik személyes biztonságukat, mint a közösség céljait, ezért döntenek a passzivitás mellett. Magyarázat lehet erre a „felszabadulást” követő szocialista államhatalom, amely felszámolta az addig jól működő, sokszínű egyesületi életet, félve a közös felelősségvállalástól. Ez a 40 éve maradandó nyomot hagyott az emberek életében, ezért a rendszerváltást követően a demokratikus jogaink

gyakorlása, így például a szabad véleménynyilvánítás sem valósult meg azonnal. E mellett egy másik tendencia is érezhető a településemen: „egy közösségi erőfeszítés, mely révén egy probléma megoldódna, azért hiúsul meg, mert sokan gondolják úgy, hogy az ő csekély közreműködésük úgyse számít sokat, így aztán mindenki otthon marad.” (Hammer, 1998:16). Ennek egyik oka lehet az is, hogy a szervezetekben az átlagéletkor 50-55 év. Bár vannak gyermekszervezetek, és olyan csoportok, egyesületek, ahol ez a szám alacsonyabb, mégis az tény, hogy alapvetően hiányzik a közösségi életből az aktív korú lakosság.

A felvázolt problémák ellenére azonban a nonprofit szervezetek szerepe egyre inkább erősödhet az elkövetkező időben. Alátámasztja ezt a lehetőséget a Helyi Civil Kerekasztal megalakulása, mely az együttműködés területén, a közös pályázatok kidolgozása révén valószínűleg közelíteni fogja a különböző csoportok, egyesületek, alapítványok céljait. A közös feladatvállalás pedig előrevetítheti a közös érdekérvényesítést és felelősségvállalást. Másrészt a Nemzeti Civil Alapprogram törvényi szinten fogalmazza meg a civil szervezetek társadalmi szerepvállalásának fontosságát, ezáltal stabilizálhatja a szektor pénzügyi helyzetét.

BIBLIOGRÁFIA

1. A jövő csapata (1995)=Szajoli Hírmondó, 3. szám, 8.p.
2. ÁBEL, László (1995): A falu közéleté nyitott könyv legyen!=Szajoli Hírmondó, 1. próbaszám, 2.p.
3. ÁBEL, László (1995): Megalakult a Szajoli Hírmondó Egyesület=Szajoli Hírmondó, 2. szám, 1.p.
4. ÁBEL, László (1995): A szajoli polgárőrök rövidesen megkezdik szolgálati tevékenységüket=Szajoli Hírmondó, 4. szám, 4.p.
5. ÁBEL, László (1995): A mosolygós szempárok kemény küzdelmekről mesélnek=Szajoli Hírmondó, 5. szám, 8.p.
6. ÁBEL, László (1996): Búcsú a Hírmondótól=Szajoli Hírmondó, 22. szám, 7.p.
7. ÁBEL, László (1998): Polgárőreink életéből.=Szajoli Hírmondó, 38.szám, 6.p.
8. BENKŐ, Loránd (1967): A Magyar Nyelv Történeti Etimológiai Szótára. Budapest, Akadémiai Kiadó
9. BOTKA, János (1989): Adatok Szolnok Megye Történetéből. Szolnok, Szolnok Megyei Levéltár
10. BÓDI, György (1998): A nonprofit szervezetek gazdálkodása /Alapfokú kézikönyv civil szervezetek számára/ Budapest, Nonprofit Információs és Oktató Központ, Alapítvány Kiadó
11. BODNÁR, Gábor (1969): Cserkészkönyv I. Budapest, Magyar Cserkészszövetség Kiadó
12. BÖJTÍ, Tamásné (1995): A szajoli egyházközség története. Szeged, (szakdolgozat), Hittudományi Főiskola
13. CSANÁDY, Dániel (1998): Az egyesülési szabadságtól a közhasznú működésig. /Alapfokú kézikönyv civil szervezetek számára/ Budapest, Nonprofit Információs és Oktató Központ Alapítvány Kiadó
14. Csiribiri Alapítvány (1997): Alapító Okirat. Szajol, Csiribiri Alapítvány
15. Eredményes évet hagytak maguk mögött (2001)= Szajoli Krónika, 3. szám, 6.p.
16. HAMAR, Lajosné (1998): 1998-ban is tegyünk többet a környezetünkért!=Szajoli Hírmondó, 40. szám, 4. p.
17. HAMMER, Ferenc (1998): Polgári szerep a közéletben. /Alapfokú kézikönyv civil szervezetek számára/ Budapest, Nonprofit Információs és Oktató Központ Alapítvány Kiadó
18. Hírmondó hírek (1998) = Szajoli Hírmondó, 40. szám, 4.p.

19. JENEI, György (1999): Szép volt, de most mennek a szajoli dzsúdósok = Szajoli Krónika, 2. szám, 10.p.
20. KAPOCSI, Zoltán (1968): Szajol község története (1945-1968) Helyi tanulmány hn., kn.
21. KÁTAINÉ, Berki Mária – Lajkóné Czékmási Csilla (2000): Községünk területén a kulturális javak védelméről a nyilvános könyvtári ellátásról és közművelődésről szóló beszámoló, Szajol
22. KEPENYES, Mihály (1995): 25 éves a Szajoli Tiszakanyar Horgászegyesület = Szajoli Hírmondó, 2. szám, 7.p.
23. Működési Szabályzat (1999) Szajol, Közösségi Ház és Könyvtár
24. KUTI, Éva (2003): Információk civil szervezetek számára. In: <http://www.romacentrum.hu/civil/civil.htm> 2003.10.20. 15h 10min
25. LAJKÓNÉ, Czékmási Csilla (1998): Riportok a megyei polgárőr napról = Szajoli Hírmondó, 29. szám 4.p.
26. NONPROFIT INFORMÁCIÓS IRODA (2003): Törvénytár. In: <http://www.nonprofit.hu/torvenyek.html/> 2003.10.20. 10 h 55 min
27. Olvasóink kérdezték (1995) = Szajoli Hírmondó, 6. szám, 8.p.
28. SZABÓ, Lajos (1992): Az egyesületi élet jogi problémái. Budapest, Solex KFT
29. Szajol (2000) Szolnok, QN Creative Studio
30. Szajoli Japán Küzdősportokért Alapítvány (1993): Alapító Okirat. Szajol, Szajoli Kisdiákokért Alapítvány
31. WESNICZKY, Antal (1999): Jó tett helyébe (jót) ne várj! = Szajoli Krónika, 3. szám, 10.p.

Törvények:

1. 115/1992. VII.23. Kormányrendelet az alapítványok gazdasági rendjéről
2. 1989. évi II. tv. az egyesülési jogról
3. 2003. V. tv. a Nemzeti Civil Alapprogramról

A civil szférát szabályozó törvények, rendeletek:

(Forrás: In: <http://www.nonprofit.hu/torvenyek.html/>)

11/1987. Kormányrendelet (a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény módosítása)

Az 1989. évi II. törvény az egyesülési jogról

6/1989. (VI.8.) IM rendelet a társadalmi szervezetek nyilvántartási szabályairól

12/1990 IM rendelet az alapítványok nyilvántartásának ügyviteli szabályairól

12/1990 IM rendelet az alapítványok nyilvántartásának ügyviteli szabályairól

1990. évi C törvény a helyi adóról

1990. évi XCI. törvény az adózás rendjéről

1990. évi XCIII. törvény az illetékekről

114/a/1992. (VII. 23.) Kormányrendelet az alapítványok gazdálkodási rendjéről

1992. évi LXXIV. törvény az általános forgalmi adóról

1993. évi XCII. törvény (a Polgári Törvénykönyv reformja)

1994. évi XVI. törvény a gazdasági kamarákról

1995. évi C törvény a vámjogról, vámeljárásokról, vámigazgatásról

1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról

1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és osztalékadóról

8/1996. (I.24.) Kormányrendelet a számviteli törvény szerinti egyéb szervezetek éves beszámoló készítésének és könyvvezetési kötelezettségeinek sajátosságairól

1996. évi CXXVI. törvény a személyi jövedelemadó meghatározott részre adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról

1997. évi CXXIX. törvény a személyi jövedelemadó meghatározott részének a adózó rendelkezés szerinti közcélú felhasználásáról szóló 1996. évi CXXXVI. törvény módosításáról

1997. évi CXLII. törvény a társadalmi szervezetek által használt állami tulajdonú ingatlanok jogi helyzetének rendezéséről

1997. évi CLVI. törvény a közhasznú szervezetekről

107/2000. (I. 18.) Kormányhatározat a Civil Koordinációs Tárcaközi Bizottság létrehozásáról

2003. évi I. törvény a Nemzeti Civil Alapprogramról

160/2003. Kormányrendelet a Nemzeti Civil Alapprogramról szóló 2003. évi törvény végrehajtásáról

Néhány összehasonlító adat a 10 év változásaira

(Forrás: Szajol, 2000:28)

Megnevezés	1990	2000
Lakosság (fő)	3979	4081
- férfi	2006	2047
- nő	1973	2034
- született		417
- elhunyt		509
- óvodás gyermek	179	152
- iskolás gyermek	373	356
Lakás (db)	1427	1464
- épült		74
- megszűnt		31
Vezetékes víz (lakás)	1300 (91%)	1436 (98%)
- vezetékes víz (km)	29	33
- szennyvízcsatorna	3,1	3,1
- csatornázott lakás	20	20
Vezetékes gáz (lakás)	0	1136 (78%)
Távbeszélő (lakás)	28 (2%)	1175 (78%)
Belterület út (km)	25	25,7
- aszfaltozott út (km)	9 (36%)	18,6 (72%)
Külterületi út (km)	8,9	9,5
Járda (km)	31,2	36,8
Szemétszállítás (lakás)	0	580
Üzem, vállalat (db)	8	0
KFT, BT, RT (db)	0	58
Egyéni vállalkozó (fő)	32	98
Élelmiszer, gyümölcs (üzlet)	9	19
Vendéglátás, italárusítás (üzlet)	8	20
Gépkocsi (db)	326	473

Civil szervezeteknek nyújtott támogatások (e Ft)

(Forrás: Hamar, 2004)

ÉV SZERVEZET	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003 TERV	2003 TÉNY
Hírmondó Egyesület	40	200	200	200	meg-	szűnt	XX	XX	XX	XX
JUDO Klub	500	600	600	850	850	meg-	szűnt	XX	XX	XX
Sport Egyesület Labdarúgó Klub	1000	1400	1600	3000	4400	5000	5000	5000	2000	1211
Modellező Klub	40	40	40	75	50	60	60	60	40	20
Polgárőr Egyesület	100	100	100	150	150	170	170	170	160	160
Vöröskereszt Szajoli Szervezete	40	40	50	60	60	70	70	70 *20	50	*12
Mozgássérültek Szajoli Csoportja	20	20	20	55	55	60	60	60	40	*10
Őszirozsás Klub	20	20	20	50	25	30	20	30 *20	20	10 *10
VSZ Nyugd. Szervezete	X	X	X	10	10	20	20	20	20	8
Tizakanyar Horgász Egyesület	X	X	X	10	10	20	20	20	20	18
Nagycsaládosok Szajoli Csoport	X	X	X	10	10	20	20	20	20	7 *8
„A-Z” Tánc csoport	X	X	X	10	10	20	20	20	10	0
Nyugdíjas „Szegefű” Klub	X	X	X	X	10	20	20	20 *20	20	17
736.sz. Szent György Cserkészcsapat		12	0	0	0	0	20	20	10	0
ÖSSZESEN	1760	2432	2630	4480	5640	5490	5500	*60 5510	2410	*40 1451
TEB RENDEZVÉNYRE	X	X	X	130	100	613	360	400	90	45
MINDÖSSZESEN	1760	2432	2630	4610	5740	6103	5860	*60 5910	2500	*40 1496

*A Megyei Közgyűlés Elnökétől kapott támogatás!

Szajol község 2003. évi eseménynaptára

(Forrás: Hamar, 2004)

PROGRAM	HÓ											
	I	II	III	VI	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
DON-kanyarban elesett áldozatok emlékére Ünnepi szentmise, koszorúzás, gyertyagyújtás	12. 8:00											
Ünnepi Képviselőtestületi ülés EURÓPA EMLÉKALBUM MEGNYITÁSA Tájékoztató az EU-s, és magyar zászló felvonása EURÓPA-FA ültetése			13. 15:00									
Ünnepi szentmise a hazáért, a hősökért koszorúzás az 1848-49-es forradalom és szabadságharc 155. évfordulóján			14. 11:30									
Európai iskolák napja Megemlékezés, kiállítás, vetélkedő			20. 21.									
Európa nap Falugyűlés keretében tájékoztató „Az EU és települések jövője” címmel			29. 9:00									
Fáklyás felvonulás, táborút				30. 20:00								
Községi majális Sportpálya és környéke					1. 8:00							
IX.Szent István napok rendezvényei 1. Katolikus bál Fő u. 6.Iskolaudvar 2. Zászlófelvonás, koszorúzás, Ünnepi szentmise, „Szajol községért” díjátadó ünnepség 3. Búcsúvásár: 8:00- 19:00								19. 20:00 20.10: 00 11:30				
Ünnepi megemlékezés A Köztársaság kikiáltásának 14. évfordulójáról, valamint az 1956-os forradalom és szabadságharcról. Koszorúzás a kopjafánál										22. 11:00		
Halottak napi										31.		

megemlékezés – gyertyagyújtás és koszorúzás a templom előtti Emlékműnél										11:00		
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-------	--	--

Intézmények, egyesületek, szervezetek rendezvényei

2003. évben

PROGRAM	HÓ											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Önkormányzat Nőnap: Hivatal és Intézmények Pedagógusnap Simmelweiss Nap (VII.1.) Köztisztviselők Napja (VII.1.) Önkormányzatok Napja (IX.30.)			8.		30.	30. 30.			25.			5.
Általános Iskola Megemlékezés DON-i áldozatokra Kölcsey emléknapi - olvasóverseny - versmondó verseny Iskolai farsang Megemlékezés 1848-49. EU Iskolák Napja - kiállítás megnyitása - vetélkedő Tavaszi hangverseny: Közösségi Ház Madarak-fák napja Felső Gála műsor: Közösségi Ház Osztálykirándulások Gyermeknap Ballagás, tanérvzés Nyári táborozás: Balaton Tanérvnyitás Kölcsey-bál Nyílt tanítási hét EÜ-s vetélkedő	12. 22. 30.	15.	14. 20. 21.	9.	9. 17. * 30.	14. 23- 28.		30.		18. *	*	
Óvoda Alapítványi bál Ovi farsang: -Újtelep -Belterület Ünnepi megemlékezés 1848- 49. Víz napja X. Lurkó Erőpróba Húsvéti szokások Föld Napja Majálison tornabemutató Anyák Napja Madarak-fák napja		14. 21. 28.	14. 22.	5. * *	1. * * *							

Erdei óvoda: Tiszapüspöki Gyermekhét Ovi-búcsúztató Erdei óvoda: Orfű Tanévindítás Állatok világnapja Eü. hónap rendezvény Ősz-búcsúztató Mikulásvárás Adventi játszóház					*	*	7- 11.		1.	4.	*	*	6. *
---	--	--	--	--	---	---	-----------	--	----	----	---	---	---------

PROGRAM	HÓ												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Közösségi Ház és Könyvtár Disco Magyar Kultúra Napja Nőnap disco Gyermekelőadás Játszóház alsósoknak Húsvéti játszóház Tini disco Meseelőadás Könyvbemutató Tini disco Rajzverseny: Föld Napja Majális Disco Meseelőadás Madarak-fák napja Rajzpályázat Gyermeknap játszóház Tanévbúcsúztató disco könyvajánló	10. 22.		7. 26. 31.	7. 14. 15. 23. 25. *	1. 9. * * * *	6. *							
Vöröskereszt Helyi Szerve Véradás Majális Eü. hónap rendezvényei Véradó ünnepség Óévbúcsúztató			11.		1.	13.				13.	*	22.	31.
Ősziroszás Klub Csoportfoglalkozás: minden hétfőn 15-17-ig Farsangi multság Nőnap megemlékezés Aratóbál Szüreti multság Mikulásnap rendezvény	*	*	* 1. 20.	*	*	* 21.	*	*	* 20.	*	*	*	*
Nyugdíjas Szegfű Klub Évindító Klubdélután Farsangi bál, I. n.évi névnapok Községi nőnap buli, Godó Múzeumlátogatás Budapesten Anyák napja, II. n.évi névnap Klubtalálkozó	14.	11.	15.	8.	13.	*							

minden hétfőn 14-17-ig Közgyűlés Hegedűs György emlékverseny Ifjúsági és gyermek verseny Ifjúsági horgásztábor		22.										
Mozgáskorlátozottak helyi csoportja Csup.összejövétel minden hónap első kedd, 16-18-ig Zenés-táncos rendezvény	7.	4.	4.	1.	6.	3.	1.	5.	2.	7.	4.	2.
NOE helyi csoportja Gyermeknap rendezvény Karácsonyi rendezvény												

Az eseménynaptár a Társadalmi Együttműködési Bizottság (TEB) 2003. március 18-i ülésén került összeállításra.

A *-gal jelöltek időpont meghatározása később történik!

/:Hamar

Mihály:/

alpolgármester

Szándéknyilatkozat

(Forrás: Hamar, 2004)

A település civil szervezeteinek vezetői a mai napon és helyen együttműködési megállapodást kötnek.

Az együttműködés célja: A civil szervezeti munka magas színvonalú, összehangolt működésének biztosítása a településen.

Az így létrehozott civil szervezetet Települési Civil Fórum néven kívánják működtetni, pártpolitika-mentesen.

- A Települési Civil Fórum tagjai, a mindenkori választott civil szervezeti vezetők. (Akadályoztatásuk esetén a megválasztott helyettese helyettesítheti.) A civil szervezetek egy szavazattal vesznek részt a Települési Civil Fórum munkájában.
- A tagok megalakulásakor és ezt követően négyévente közös képviselőket (1 fő vezető, 2 helyettes) választanak titkos – nyílt szavazással. A legtöbb szavazatot kapott lesz a közös képviselő, ill. a képviselő helyettesei.
- A közös képviselő képviseli a Települési Civil Fórumot, mindenkor a Települési Civil Fórum megbízásából.
- A közös képviselő nem nyilatkozhat semmilyen témában a Települési Civil Fórum helyett, csak előzetesen kialakított közös véleményt, álláspontot képviselhet.
- A Települési Civil Fórum negyedévente ülésezik.
- Egyéb esetekben a közös képviselő soron kívüli ülést hívhat össze.
- A civil szervezetek vezetői (alapítványok, egyesületek, társaságok, klubok) aláírásukkal hitelesítik e szándékukat. (E szándéknyilatkozathoz újabb civil szervezetek is kapcsolódhatnak, amennyiben részt kívánnak venni a Települési Civil Fórum munkájában.)
- A Települési Civil Fórum tevékenységét a stratégiai gondolkodás, kölcsönös segítség, folyamatban gondolkodás, átlátható, kiszámítható együttműködés, kölcsönös tisztelet és bizalom kell, hogy jellemezze.

Dátum.....

Név	Szervezet	Alíírás